

Samu Jääskeläinen

Maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen ja opintopol- kuihin liittyvän tietoisuuden lisääminen

Toiminnallinen opinnäytetyö

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Terveys- ja hoitoala

Sairaanhoitaja

Opinnäytetyö

14.4.2020

Tekijä(t) Otsikko	Samu Jääskeläinen Maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen ja opintopolkuihin liittyvän tietoisuuden lisääminen
Sivumäärä Aika	31 sivua + 3 liitettä 2.4.2020
Tutkinto	Sairaanhoidtaja AMK
Tutkinto-ohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sairaanhoidtaja
Ohjaaja(t)	Lehtori, TtM, Marianne Sipilä
<p>Tämän opinnäytetyön aihe pohjautui laajempaan EU- rahoitteiseen ”Connex - for inclusion”- hankkeeseen, jossa Metropolia Ammattikorkeakoulu toimi hankekumppanina.</p> <p>Tutkimusten mukaan maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutustaso ja kyvyt laahaavat syntyperäisen väestön perässä monilla alueilla, jossa asiaa on kartoitettu. Suomessa ero on erityisen merkittävä. Maahanmuuttajien heikko työllisyystilanne ja asema työmarkkinoilla johtuu osittain heidän keskimääräisesti huonommasta koulutustasostaan, jonka takia heidän on vaikea kilpailla korkeammin koulutetun suomalaisen kantaväestön kanssa.</p> <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia, maahanmuuttajataustaisille nuorille miehille. Opinnäytetyön tavoitteena oli edistää näiden kohderyhmään kuuluvien nuorten miesten jatkokoulutukseen hakeutumista ja näin välillisesti edistää heidän työllistymismahdollisuuksiin tulevaisuudessa. Tässä opinnäytetyössä tuotettiin teoreettisen tiedon pohjalta materiaalia ja kuvataan työn toiminnallisen prosessin etenemistä.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia. Materiaali tehtiin verkkoympäristöön videoituna ja puhuttuna diaesityksenä. Työn materiaalisessa sisällössä kuvattiin kolmea eri ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeltavaa alaa, sekä avattiin kaksoistutkintoa jatkokoulutusmahdollisuutena.</p> <p>Työ toteutettiin syksyn 2019 ja kevään 2020 aikana ja se tehtiin Metropolia Ammattikorkeakoulun, Stadin ammattiopiston sekä Myllypuron peruskoulun yhteistyönä. Työn aikana tavattiin myös Business College Helsingin edustajia. He eivät olleet tässä työssä virallisesti mukana, mutta he tarjosivat työn tueksi markkinointivideosa. Tätä videota hyödynnettiin jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan diaesityksen tukena.</p>	
Avainsanat	Nuoret, Maahanmuuttajat, Jatkokoulutus, Toinen aste.

Author(s) Title	Samu Jääskeläinen Raising awareness of further education and study paths among young men with a migrant background
Number of Pages Date	31 pages + 3 appendices 2 April 2020
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor(s)	Senior Lecturer, MNSc, Marianne Sipilä
<p>The subject of this thesis was based on the European funded project “Connex - for inclusion”, this project was headed by Metropolia University of Applied Sciences.</p> <p>Studies show that when it comes to education, young immigrants and people from migrant backgrounds lag behind the native population. This difference has been noticed in many countries, but it has been especially evident in Finland. These people are less likely to find employment after basic education. The poor employment situation is partially caused by the fact, that they have a lower level of education which won't allow them to compete with the more highly educated Finnish population. Europe and Finland have joined forces in a joint venture that aims to reduce exclusion and improve education among this target group.</p> <p>The aim of this functional thesis was to produce new material about further education opportunities to this target group. The goal of this thesis was to promote the further education opportunities to these young men with an immigrant backgrounds and thus indirectly help them improve their future opportunities. This thesis consisted of a part that opens up the background of the target group based on theoretical knowledge, as well as describing the material and functional part of the process.</p> <p>As a result of this thesis, new material was made. This material details further education opportunities. Material contains details about three different fields of study and opens up, how one could study a dual degree. The material contents were opened up and presented to students via online video Power Point presentation.</p> <p>The overall work was carried out in the fall of 2019 and in the spring of 2020, in collaboration between Metropolia University of Applied Sciences, Stadin Ammattiopisto and Myllypuro junior high school. Business College Helsinki, although not an official part of this project, gave permission to use their own marketing video in the material part of this thesis. That video was used as a supportive tool during the online presentation.</p>	
Keywords	Youth, Immigrants, Further Education, Vocational education and training

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja toimintaa ohjaavat kysymykset	2
3	Lähtökohdat ja tausta	2
3.1	Maahanmuuttajataustaiset ja maahanmuuttajataustaisten määrä Suomessa	3
3.2	Maahanmuuttajien koulutus ja koulumenestys	4
3.3	Miksi jatkokoulutukseen tulee kiinnittää huomiota	4
3.4	Jatkokoulutuksen haasteet	5
3.5	Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset työnhakijoina	5
4	Opinnäytetyön toteuttaminen ja menetelmälliset lähtökohdat	7
4.1	Toimintaympäristö, kohderyhmä ja hyödynsaajat	8
4.2	Lähtötilanteen kartoitus ja toiminnallisen etenemisen kuvaus	8
4.3	Yhteistyötahojen tapaaminen	10
4.4	Ammatillisen oppilaitoksen haastattelujen toteutus	11
4.5	Palautelomakkeen rakentaminen	12
5	Jatkokoulutusmahdollisuuksista kertova materiaali	15
5.1	Viimehetken muutokset	17
6	Palautteen tarkastelu	18
6.1	Palautteen arviointi ja yhteistyötahojen avoin palaute	23
7	Pohdinta	23
7.1	Eettisyys	24
7.2	Luotettavuus	25
7.3	Kehittämisehdotukset	26
7.4	Ammatillinen kasvu	26
8	Yhteenveto	27
	Lähteet	29
	Liitteet:	
	Liite 1. Saatekirje.	
	Liite 2. PowerPoint Mallipohja.	
	Liite 3. Palautelomake.	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aihe pohjautuu laajempaan EU- rahoitteiseen ”*Connex - for inclusion*”-hankkeeseen, jossa Metropolia Ammattikorkeakoulu toimii hankekumppanina. Hankkeen päämääränä on maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten ylisukupolvisen syrjäytymisen ehkäiseminen ja opintopolkujen tukeminen. Hankkeessa pyritään myös luomaan uusia sosiaalista innovaatiota maahanmuuttajataustaisten 15-18-vuotiaiden miesten syrjäytymisen ehkäisyyn sekä kehitetään uusia toimintamalleja tukemaan nuorten osallisuutta, yhteisöllisyyttä, sekä työelämävalmiuksia. (Connex - for inclusion 2020.)

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena. Tässä opinnäytetyössä keskityttiin lisäämään maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten tietoisuutta jatkokoulutusmahdollisuuksista. Työn kohderyhmänä toimivat Myllypuron peruskoulussa opiskelevat maahanmuuttajataustaiset nuoret miehet. Työssä syvennytään kohderyhmään ja heidän taustoihinsa sekä kuvataan jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan materiaalin suunnittelua sekä prosessin etenemistä. Työn tuotoksena syntyi jatkokoulutusmahdollisuuksista kertova raportointiosa sekä verkkoympäristöön tehty videoitu ja puhuttu diaesitys tallenteen muodossa. Työn materiaalisessa sisällössä kuvattiin kolmea eri ammatillisessa oppilaitoksessa opiskeltavaa alaa, sekä avattiin kaksoistutkintoa jatkokoulutusmahdollisuutena. Tämän opinnäytetyön tuotos keskittyi jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan tiedon levittämiseen sekä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien oppilaiden kokemusten välittämiseen, peruskouluikäisille maahanmuuttajataustaisille nuorille miehille.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Myllypuron peruskoulun sekä Stadin ammattiopiston kanssa. Business College Helsinki antoi työssä luodun raportointiosan tueksi tiedollista materiaalia ja pienen esittelyvideon omasta oppilaitoksestaan diaesityksen tueksi. Opinnäytetyön tavoitteena oli edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen hakeutumista ja näin välillisesti parantaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan tulevaisuudessa.

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja toimintaa ohjaavat kysymykset

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia, Myllypuron peruskoulussa opiskeleville maahanmuuttajataustaisille nuorille miehille. Opinnäytetyön tavoitteena on edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen hakeutumista ja näin välillisesti parantaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan tulevaisuudessa. Opinnäytetyön toimintaa ohjaavat kehittämistehtävät olivat; millaisesta jatkokoulutusmateriaalista on maahanmuuttajataustaisille nuorille hyötyä? Mitä tietoa maahanmuuttajataustainen nuori tarvitsee? Miten tuotettu sisältö on järkevää toteuttaa?

3 Lähtökohdat ja tausta

Tämä opinnäytetyön sisältö kohdistui maahanmuuttajiin sekä maahanmuuttajataustaisiin nuoriin miehiin. Maahanmuuttajiksi voidaan nähdä turvapaikanhakijat, pakolaiset ja siirtolaiset, mutta heidän välillään on selkeitä eroja. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan yleisesti minkä tahansa ulkomaan kansalaista, joka on syntynyt Suomen ulkopuolella ja päättänyt jossain vaiheessa elämäänsä muuttaa pitkäaikaisesti Suomeen asumaan. Maahanmuuttajille on myönnetty Suomeen oleskelulupa. Maahanmuuttajista osa pysyy Suomessa ja he voivat hakea lopulta suomen kansalaisuutta. Maahanmuuttajat saattavat kuitenkin myös muuttaa takaisin lähtömaahansa tai kokonaan toiseen maahan. Toisen sukupolven maahanmuuttajilla tai toisen polven maahanmuuttajilla tarkoitetaan puolestaan niitä yksilöitä, jotka ovat syntyneet Suomessa, mutta joiden yksi tai molemmat vanhemmista ovat maahanmuuttajia. (Suomen Punainen Risti 2019a.)

Siirtotyöläisellä tarkoitetaan yksilöä, joka muuttaa Suomeen tilapäisesti työn takia. Lyhyitä kausitöitä tekeviä ulkomaalaisia ei yleensä lueta siirtotyöläisiksi, vaan termillä tarkoitetaan niitä, jotka siirtyvät tekemään Suomeen töitä, pidemmäksi aikaa. Siirtotyöläiset eivät välttämättä ole Suomen kansalaisia taikka asu tai oleskele Suomessa muuten kuin työnsä puolesta. (Tilastokeskus 2019a.)

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan yksilöä, joka on joutunut pakenemaan kotimaastaan muun muassa sodan tai luonnonkatastrofin takia. Turvapaikanhakijat hakevat ja anovat kansainvälistä suojelua, jotta he pystyvät pakenemaan kotimaansa tilannetta. Turvapai-

kan hakijoille voidaan myöntää Suomesta oleskelulupa esimerkiksi humanitäärisin perustein tai harvinaisemmissa tapauksissa pakolaisstatus. (Suomen Punainen Risti 2019b.)

Pakolaisella tarkoitetaan yksilöä, joka on lähtenyt kotimaastaan ja nauttii sittemmin kansainvälistä suojelua oman maansa ulkopuolella. (pakolaisstatus) Hän on saattanut joutua jättämään kotimaansa esimerkiksi poliittisen- uskonnollisen- tai kulttuurillisen vainon takia ja koska hänellä henkilökohtainen perusteltu syy siihen, ettei hän voi tämän takia turvautua oman valtionsa suojeluun. Kiintiöpakolaisella tarkoitetaan henkilöä, joka on saanut turvapaikanhakijoista poiketen pakolaisstatuksen jo ennen kohdemaahan saapumista. Statuksen antamisesta huolehtii YK. (Yhdistyneet kansakunnat) Nämä pakolaiset siirretään kohdemaan yleensä suoraan YK:n omilta pakolaisleireiltä ja ne kuuluvat vastaanottavan maan pakolaiskiintiöön. (Sisäministeriö 2019.)

3.1 Maahanmuuttajataustaiset ja maahanmuuttajataustaisten määrä Suomessa

Maahanmuuttajataustaiset voidaan ajoittain nähdä virheellisesti maahanmuuttajina, mutta he ovat syntyperäisiä suomalaisia. Maahanmuuttajataustaisilla tarkoitetaan niitä yksilöitä, joilla molemmat vanhemmat ovat muun, kuin Suomen kansalaisia. Suomalaisuustauksilla tarkoitetaan taas niitä yksilöitä, joilla ainakin toinen vanhemmista on Suomen kansalainen. Maahanmuuttajataustaiset ovat siis maahanmuuttajien lapsia. Vuonna 2017 maahanmuuttajataustaisten määrä Suomessa oli tilastokeskuksen mukaan noin 385 000. Tämä oli suomen väestöstä noin 7 prosenttia. Suurin osa Suomen maahanmuuttajataustaisista henkilöistä asui Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla. Uudellemaalle on keskittynyt yli puolet Suomen ulkomaalaistaustaisista henkilöistä. (Tilastokeskus 2019b.)

Suomen suurimmat maahanmuuttajaryhmät koostuvat venäläisistä ja virolaisista maahanmuuttajista. He muodostavat myös suurimmat vieraskieliset ryhmät Suomen sisällä. Suomessa oli ulkomaalaisia vuonna 2017, noin 250 000 joka tarkoittaa noin 4,5 prosenttia Suomen väestöstä. (Väestöliitto 2019.) Vieraskielisten opiskelijoiden, nuorten sekä aikuisten määrä on Suomessa kasvanut jatkuvasti ja tämän kasvun ennakoitaan jatkuvan tulevaisuudessa. Vuonna 2015, Suomeen tuli vajaa 32 000 turvapaikanhakijaa. Tämä oli lähes kymmenkertainen määrä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuoden 2015 jälkeen uusien turvapaikkahakemusten määrä on pudonnut ja vuoden 2018 lopussa ha-

kemuksia oli enää noin 2 200. Vuoden 2015 aikana suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden määrä tulee kuitenkin todennäköisesti vaikuttamaan hallinnonalalla vielä vuosien ajan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019: 9.)

3.2 Maahanmuuttajien koulutus ja koulumenestys

Keskeinen keino maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten kotouttamiselle, sopeuttamiselle ja yhteiskuntaan integroinnille on työllistäminen. Malli toimii myös toiseen suuntaan ja mitä paremmin maahanmuuttaja tai maahanmuuttajataustainen on integroitunut yhteiskuntaan, sitä paremmat mahdollisuudet hänellä on työllistyä. Näin ollen onkin tärkeää, että integrointi suomalaiseen yhteiskuntaan aloitetaan mahdollisimman varhain ja nuorten maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten koulutukseen kiinnitetään huomiota, jotta heille pystytään tarjoamaan mahdollisimman tasapuoliset mahdollisuudet tulevaisuudessa pärjäämiseen. Tämä koskee myös jatkokoulutusta, sillä maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä pyritään parantamaan koulutuksellisin keinoin. (Jasinskaja-Lahti – Liebkind - Vesala 2002: 22.; Nissilä - Sarlin 2009: 6-8.)

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) on tutkimuksissaan huomannut, että yleisellä tasolla suurimassa osassa jäsenmaitaan mukaan luettuna Suomessa, maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutustaso ja kyvyt laahaavat syntyperäisen väestön perässä. Suomessa ero on merkittävä. PISA testeissä näkyy syntyperäisten ja maahanmuuttajataustaisten nuorten välillä jopa 100 prosentin ero. Tämä vastaa 2,5 vuoden koulutuseroa. Ero on suurimpia, jota on havaittu koko PISA koulutuskartoitukseen osallistuvista maista. Vaikka jollain taustamuuttujilla on havaittu olevan vaikutusta ja niillä on onnistuttu selittämään osa tästä koulutuserosta, ei se riitä kokonaisuudessa selittämään maahanmuuttajataustaisten nuorten huonoa koulumenestystä. Tuloksiin näyttää kuitenkin vaikuttavan se, kuinka aikaisin lapsi tai nuori saapuu Suomeen ja kuinka aikaisin integrointi aloitetaan. Mitä aikaisemmin integrointi aloitetaan sitä parempia ovat saadut tulokset. (OECD 2018: 173-175.)

3.3 Miksi jatkokoulutukseen tulee kiinnittää huomiota

Maahanmuuttajien sekä maahanmuuttajataustaisten on havaittu hakeutuvan kantaväestöä heikommin jatkokoulutusta tarjoaviin oppilaitoksiin. Huomioitavaa on se, että toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aikuisten työttömyys on kaksi kertaa yleisempää, jos heitä verrataan toisen tai kolmannen asteen koulutuksen suorittaneisiin.

(Myrskylä 2012: 1-2.) Asian vakavuutta lisää, että syrjäytyneistä nuorista lähes neljännes on maahanmuuttajataustaisia. Maahanmuuttajamiesten työttömyysriskit ovat lähes kolminkertaisia, kun heitä verrataan kantasuomalaisiin kouluttamattomiin miehiin. Kun vieraskielisistä kouluttautumattomista nuorista syrjässä oli joka kolmas, kantasuomalaisiin kuuluvista syrjässä oli syrjässä vain joka kahdeksas. (Myrskylä 2012: 4-5.)

3.4 Jatkokoulutuksen haasteet

Jatkokoulutuksen haasteena pidetään sitä, että peruskoulun tai kotouttamisajan jälkeen maahanmuuttajien tai maahanmuuttajataustaisten työttömien mahdollisuudet koulutukseen ovat rajoitettuja. Heitä kehoitetaan monesti selvittämään mahdollisen opintotuen mahdollisuutta opintojen ajaksi, mutta varsinkin niillä, jotka ovat perustaneet perheen hyvin aikaisessa vaiheessa tai jotka ovat muuttaneet Suomeen perheensä kanssa, voi opintotuki olla riittämätön tuki taloudellisesti. Tämä johtaa ajoittain siihen, ettei jatkokoulutuksiin edes haeta sillä perhe ei pärjäisi opiskeluaikaa pelkkien opintoetuuksien avulla. (Peltola-Metso 2008: 103.) Koulutusmahdollisuuksista ei myöskään olla aina tietoisia ja maahanmuuttajille ja maahanmuuttajataustaisille voi olla epäselvää miten tiettyjä ammatteja pääsee opiskelemaan, miten opiskelemaan päästään ja mitä vaatimuksia ammattiin on. Näin ollen varhaista informointia, yksilöllisiä opintosuunnitelmia sekä tulevaisuuden kartoittamisen tärkeyttä tulisi painottaa peruskoulussa. (Peltola-Metso 2008: 99.)

3.5 Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset työnhakijoina

Suomessa on tutkittu jonkin verran maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten työllistymistä. Edellä mainittujen henkilöiden työllistymistä voi vaikeuttaa, jos heidän kielitaitonsa, koulutuksensa tai aikaisempi työkokemuksensa ei vastaa Suomen työmarkkinoiden tarpeita. Varsinkin kielitaito on tärkeä osa kotoutumista. Se helpottaa yksilöiden palveluiden käyttömahdollisuuksia sekä auttaa sopeutumaan uuteen ympäristöön. Lisäksi kielitaidolla voidaan parantaa opiskelu- ja työmahdollisuuksia. (Nieminen - Sutela – Hannula 2014: 46). Maahanmuuttajien taustat ovat moninaisia ja heidän lähtömaisään on paljon eroja. Monissa länsimaiden ulkopuolisissa ja varsinkin kehittyvissä maissa on yleistä, ettei moniin ammatteihin tarvita erillistä koulutusta. Vain tietyt ammatit vaativat muodollisen koulutuksen ja suurimpaan osaan ammateista pätevoidytään siis itse työtä tekemällä. Suomessa puolestaan hyvin harva ammatti tai tehtävä ei vaadi koulutusta ja suurin osa suorittavistakin ammateista vaatii monivuotisen ammatillisen koulutuksen tai jonkinlaisen muun muodollisen kurssin tai pätevyuden, jonka aikana ammattiin

liittyviä asioita opiskellaan. Tämä voi olla maahanmuuttajille ja maahanmuuttajataustaisille yllättävää tai jopa vaikea konsepti ymmärtää. Lisäksi maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten taustalla oleva aikaisempi ammatti saattaa olla sellainen, jota ei Suomesta enää löydy tai jota ei Suomessa ole koskaan ollutkaan. (Peltola-Metso 2008: 99.)

Ongelmat eivät kuitenkaan rajoitu vain heikosti koulutettuihin. Suomesta löytyy, myös korkeasti koulutettuja maahanmuuttajia, osaamista voi olla kuitenkin hankala siirtää sellaisenaan maasta toiseen, sillä siitä ei välttämättä löydy tarpeeksi näyttöä tai sitä ei voi verrata Suomen vastaavaan koulutukseen. Lisäksi koulutussisältö ja taso vaihtelevat jo EU-maiden välillä suuresti. (Kyhä 2011: 35-36, 47.) Suomessa moni korkeakoulutason tutkinto on myös lainsäädöllisesti suojattu ja ammatin harjoittaminen vaatii pätevyyden tunnustamisen. (Opetushallitus 2020; Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta 2015/1384.) Tutkintojen kelpoisuuden suhteen Suomessa on käytössä kuitenkin, niin sanottu tunnustamis- ja rinnastamisjärjestelmä. Viranomaiset voivat tunnustaa toisessa EU/ETA-maassa tehdyn tutkinnon ja näin kelpuuttaa aikaisemmin hankitun pätevyyden. Rinnastaminen taas koskee tämän alueen ulkopuolelta hankittuja pätevyksiä ja tutkintoa saattaa joutua täydentämään Suomessa. Tällä on pyritty helpottamaan työllistymistä. (Kyhä 2011: 45-46; Laki ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 1385/2015.)

Maahanmuuttajat toivoisivat yleisesti työnhakuun enemmän tukea, sillä työnhakeminen itsenäisesti koetaan hankalasti uudessa ympäristössä. Toisaalta siinä vaiheessa, kun maahanmuuttaja tai maahanmuuttajataustainen pääsee työllistymistä tukevien palveluiden piiriin voivat heidän odotuksensa ja intonsa kasvaa niin koviksi, että palveluissa työskentelevät työntekijät joutuvat ajoittain hillitsemään heitä. Ruuhkautuneessa palvelujärjestelmässä kaikki toimenpiteet voivat nimittäin viedä yllättävän paljon aikaa. Maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia ja varsinkin pakolaisia pidetään ajoittain vain ongelmallisina sosiaalitapauksina. Totuus on kuitenkin se, että kyseiset ryhmät pitävät työntekoa monesti tärkeänä elämänsisältönä. Näin ollen he ovat usein motivoituneita ja innokkaita hakeutumaan töihin, jos heille tarjotaan siihen mahdollisuus ja tarpeeksi tukea. (Peltola-Metso 2008: 101.)

Maahanmuuttajien työllisyysaste on ollut Suomessa pitkään ongelmallinen ja vaikea. Esimerkiksi vielä vuonna 2012, noin 25 prosenttia maahanmuuttajista ja maahanmuuttajataustaisista oli työttömänä vielä kolmen tai neljän vuoden jälkeen siitä, kun he olivat aloittaneet virallisesti työnhaun prosessit. (Hiltunen 2012: 26). Maahanmuuttajien heikko

työllisyystilanne ja asema työmarkkinoilla johtuu osittain myös heidän keskimääräisesti huonommasta koulutustasostaan. Tämän takia heidän on vaikea kilpailla korkeammin koulutetun suomalaisen kantaväestön kanssa. Tilanne ei kuitenkaan ole toivoton, sillä asiaan on pyritty puuttumaan jo valtionkin puolelta ja maahanmuuttajille suunniteltuja ohjelmia ja työvoimapalveluja on pyritty viime vuosina lisäämään. Lisäksi on pyritty helpottamaan työtä hakevien asemaan erilaisilla hankkeilla, kuten nuorten yhteistakuulla. Suomessa vietetty aika, kielitaito ja hankittu työkokemus ovat maahanmuuttajien ja maahanmuuttajataustaisten tärkeimpiä työnsaantiin liittyviä tekijöitä. Lisäksi työnhakijoiden inhimillisellä pääomalla eli soveltuvuudella ja asenteilla on melkein yhtä suuri vaikutus työnsaantiin kuin muodollisella pätevyydellä. (Jasinskaja-Lahti – Liebkind – Vesala 2002: 22-24; Hiltunen 2012: 25-27; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019: 20-23.)

4 Opinnäytetyön toteuttaminen ja menetelmälliset lähtökohdat

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu johdanto, jossa opinnäyte avataan yleisesti. Tämän jälkeen syvennytään siihen, miksi työtä ollaan tekemässä eli avataan opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja kehittämiskysymykset. Tätä seuraa toteutuksen konteksti, jossa syvennytään työn taustaan ja avataan työn kohderyhmään liittyviä asioita. Loppuosa työstä keskittyy kuvaamaan opinnäytetyön suunnittelu- ja toteutusprosessia sekä tuotosta, jonka jälkeen toteutettua työtä ja sen hyötyjä pohditaan. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tarkoituksena osoittaa oma ammatillinen ja tutkimuksellinen kypsyyt yhdistämällä kirjallinen ja tiedollinen osuus osaksi käytännössä tapahtuvaa toteutusta. Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuote voi olla fyysinen hetki tai tilaisuus, tapahtuma tai jonkinlainen tuotos esimerkiksi opiskelumateriaalin muodossa. (Vuorijärvi 2013: 77.)

Tässä opinnäytetyössä pyrittiin pääasiallisesti rakentamaan toiminnallinen tuotos Myllypuron peruskoulussa opiskelevien nuorten maahanmuuttajataustaisten miesten tueksi. Tavoitteena oli luoda uutta jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia peruskoulussa opiskelevalle kohderyhmälle. Raportointiosan materiaali rakennettiin tässä opinnäytetyössä jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaksi videoiduksi diaesitykseksi. Lisäksi työn tueksi järjestettiin toiminnallinen esitysosuus, jotta eri koulutusmahdollisuuksista kertova materiaali voitiin esittää hankkeen kohderyhmälle.

4.1 Toimintaympäristö, kohderyhmä ja hyödynsaajat

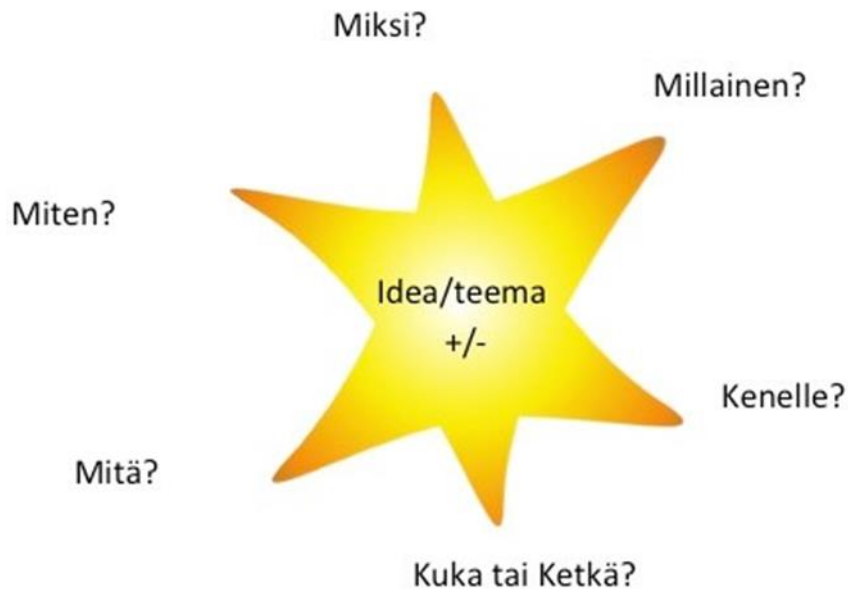
Tämä työ toteutettiin osana EU-rahoitteista ”Connex - for inclusion” hanketta ja sitä koordinoi tässä työssä pääsääntöisesti Metropolia Ammattikorkeakoulu. Työ toteutettiin Metropolia Ammattikorkeakoulun, Stadin ammattiopiston sekä Myllypuron peruskoulun yhteistyönä. Työn kohderyhmänä ja työn suurimpana hyödynsaajana toimivat Myllypuron peruskoulussa opiskelevat maahanmuuttajataustaiset nuoret miehet. Työn toteutus tapahtui Myllypuron peruskoululla ja se perustui opinnäytetyön teoreettiseen raportointiosaan ja toiminnalliseen esitysosuuteen, jonka aikana materiaali käytiin yhdessä läpi kohderyhmän opiskelijoiden kanssa. Lisäksi esitysosuuteen pyrittiin sitouttamaan ammatilliseen oppilaitokseen jo päässeitä oppilaita, jotka voisivat antaa työhön sisältöä omien opintokokemustensa kautta sekä vastaamalla peruskoulussa opiskelevien oppilaiden kysymyksiin itse esitysosuuden aikana. Esitysosuutta ja sen arviointia varten tehtiin palautelomake, jolla voidaan työn toiminnallisen osuuden jälkeen havainnoida, oliko kohdeyleisö esitysosuuteen ja materiaaliin tyytyväinen ja kokiko kohdeyleisö sisällön hyödylliseksi.

4.2 Lähtötilanteen kartoitus ja toiminnallisen etenemisen kuvaus

Opinnäytetyön alussa oli jo ”Connex - for inclusion”-hankkeen luonteesta selvää minkälaiselle kohderyhmälle jatkokoulutusmahdollisuuksia tukeva materiaali olisi tarkoitus luoda ja missä opinnäytetyön toiminnallinen esitysosuus oli suunniteltu toteutettavaksi. Tarkempaa lähtökartoitusta ei siksi tehty välittömästi, sillä yhteistyöorganisaatioille haluttiin antaa selkeä suunnitelma siitä, minkälaisena opinnäytetyö olisi tarkoitus toteuttaa. Vasta siinä vaiheessa, kun työn suunnitelmalla oli selkeä pohja, otettiin yhteyttä yhteistyöorganisaatioihin. Suunnitteluvaiheessa on tärkeää ajatella, minkälaiseen lopputulokseen pyritään pääsemään ja mitä tavoitteita työllä pyritään tavoittelemaan. Hyvät tapahtumat pohjustetaan aina ennalta laadittuun suunnitelmaan. (Kauhanen –Juurakko –Kauhanen 2002: 36.)

Tässä opinnäytetyössä materiaali ja esitysosuuden suunnittelu perustui Faustuksen (2014) onnistuneen tapahtuman malliin. Onnistuneen tapahtuman malli koostuu strategisesta ja operatiivisesta osuudesta, jotka kuvataan mallissa kahtena toisensa ylittävänä kolmiona. Nämä päällekkäiset kolmiot rakentavat yhdessä tähden, jolla toimintaa pyritään ohjaamaan. Jokainen tähden kärki sisältää toimintaa ohjaavan kysymyksen, jonka avulla pyritään löytämään tapahtuman suunnitteluun liittyviä vastauksia. Kysymysten ja

vastausten tarkoitus on ohjata tapahtuman suunnitelman ja sisällön rakentamista sekä minimoida tapahtuman riskit. (Vallo –Häyrinen 2014: 103–107.)

Kuvio 1. Onnistuneen tapahtuman malli (Mukaillen, Faustus 2014.)

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin syventymällä hankkeen suunniteltuun kohderyhmään. Kohderyhmä ei ollut entuudestaan tuttu ja näin ollen siihen paneutuminen oli työn lähtökohta. Edistyminen oli työn alkuvaiheessa hankalaa ja hidasta, sillä kohderyhmän sosiologisten ja koulutuksellisten ongelmien kartoittaminen vaati runsaasti aikaa. Lisäksi aihepiiri oli yleisesti laaja, joten se vaati koko työn läpi jatkuvaa intensiivistä paneutumista. Jo olemassa olevaan jatkokoulutusmateriaaliin perehtyessä oli mahdollista havainnoida materiaaliin liittyvää samankaltaisuutta. Materiaalia oli kyllä saatavilla, mutta se oli luonteeltaan hyvin pinnallista. Se siis kertoi, miten koulutuksiin oli mahdollista hakea, missä koulutusta järjestetään ja mitä alaan sisältyy, mutta se ei juurikaan syventynyt siihen mitä alaloilla tehdään käytännössä. Saatavilla olleessa materiaalissa ei myöskään juuri kuvattu millaista käytännön osaamista aloilta oli mahdollista saada. Lisäksi muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, ei siitä yleensä löytynyt juurikaan alalla jo opiskelevien henkilöiden kokemuksia.

Tässä opinnäytetyössä koottiin kokonaisvaltaista jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia, jonka avulla peruskoulussa opiskelevat nuoret maahanmuuttajataustaiset miehet saisivat realistisen kuvan ammatillisten oppilaitoksien tarjoamista aloista sekä niiden sisällöistä. Lisäksi esitysten tueksi suunniteltiin liitettäväksi ammatillisiin oppilaitoksiin jo päässeiden kokemuksia, joiden avulla nuoret voisivat mahdollisesti saada käytännön kokemuksia siitä, millaisena alalla opiskelu on koettu.

4.3 Yhteistyötahojen tapaaminen

Kun opinnäytetyöhön saatiin selkeä toteuttamisidea ja työn taustoihin oli perehdytty, otettiin seuraavaksi yhteyttä Myllypuron peruskouluun ja Stadin ammattiopistoon. Myllypuron peruskoulu vastasi yhteydenottopyyntöihin nopeasti ja heidän kanssaan sovittiin tapaaminen jo heti työn alkuvaiheeseen. Ensimmäisessä tapaamisessa tarkennettiin työn ikäryhmä ja kohdeyleisö, sillä alustavasti ei ollut tiedossa minkä ikäiselle ryhmälle työ olisi mahdollista toteuttaa ja minkälainen tausta kohdeyleisöllä olisi. Tämä oli olennaista, sillä jos kohderyhmä olisi koostunut esimerkiksi juuri Suomeen saapuneista turvapaikanhakijoista, olisi ollut mahdollista, että materiaali täytynyt rakentaa toisella kielellä. Lisäksi keskusteltiin miten työ tultaisiin toteuttamaan. Koulusta löytyi maahanmuuttajataustainen ryhmä, joka opiskeli kahdeksannella luokalla. Yhdeksännen luokan opiskelijat olivat olleet hankkeen alkuperäinen kohderyhmä, mutta he olivat jo siirtyneet yhteishakuun. Heidän kannaltaan työ ei olisi siis enää tarjonnut merkittäviä hyötyjä. Seuraava tapaaminen sovittiin toteutettavaksi, kun työn materiaali pohja olisi valmis.

Ammatillisen oppilaitoksen edustajien tapaaminen oli työn kannalta tärkeää, sillä osa suunnitellusta materiaalista perustui ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien haastatteluun. Pääasiallisena haastattelujen tarkoituksena oli saada omakohtaisia, opintoihin liittyviä kokemuksia sellaisilta henkilöiltä, jotka olivat jo opiskelemaan ammatilliseen oppilaitokseen. Sekundäärisenä tarkoituksena oli löytää koulun kautta vapaaehtoisia, jotka olisivat voineet osallistua Myllypuron peruskoululla tapahtuvaan esitykseen. Stadin ammattikoulun kanssa sovittiin tapaaminen tammikuulle 2020. Tapaamisessa kartoitettiin mille aloille koulu tarjosi opetusta ja minkälaisia opiskelijoita koulun kautta olisi mahdollista tavoittaa. Lisäksi sovittiin alustavasta aikataulusta, minkä aikana opinnäytetyö oli tarkoitus toteuttaa. Koulu sitoutui kysymään sopivilta opiskelijoilta, haluaisivatko he tulla olemaan haastateltavina tai olisiko heillä kiinnostusta osallistua toiminnalliseen päivään. Koulu lupautui ilmoittamaan mahdollisista vapaaehtoisista sähköpostitse.

Otin yhteyttä myös muihin vastaavaa ammatillista koulutusta järjestävistä oppilaitoksiin Helsingissä. Sähköposteihin lisättiin saatekirje (Liite 1) sekä malli kysymyksistä, joita haastatteluissa oli tarkoitus käyttää. (Liite 2) Työn aikana tavattiin myös Business College Helsingin edustajia. He eivät olleet tässä työssä virallisesti mukana, mutta he tarjosivat työn tueksi tiedollista materiaalia. Lisäksi Business College Helsinki antoi luvan oman markkinointivideonsa käyttöön. Tätä videota hyödynnettiin jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan diaesityksen tukena.

Myllypuron peruskoulun edustaja tavattiin uudelleen tammikuussa 2020. Tapaamisessa tarkennettiin toteutuksen päivämäärän sekä tapa, jolla opinnäytetyö tultaisiin toteuttamaan. Toteutus järjestettäisiin maahanmuuttajataustaisille nuorille, normaaliopetukseen kuuluvalla opinto-ohjauksen tunnilla. Tämän 45 minuutin oppitunnin aikana voisi esittää jatkokoulutusmahdollisuuksia koskevan materiaalin, vastata oppilaiden kysymyksiin suullisesti, sekä kerätä heiltä palautetta. Esitysosuuden toteutusajankohdaksi päätettiin 26.3.2020.

4.4 Ammatillisen oppilaitoksen haastattelujen toteutus

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa otettiin yhteyttä eri organisaatioihin, jotta opinnäytetyön jatkokoulutuksesta kertovan materiaalin tueksi saataisiin haastateltavia ja toiminnallisen esitysosuuden tueksi puhujia. Toteutusvaiheessa koulu ilmoitti löytyneistä vapaaehtoisista sähköpostitse. Haastattelut sovittiin kaikkien vapaaehtoisten kanssa henkilökohtaisesti. Haastateltaville tarjottiin kahden viikon aikaikkunaa, jonka aikana haastattelu olisi mahdollista suorittaa. Haastateltavat tavattiin heille parhaiten sopineessa paikassa, heille parhaiten sopineeseen aikaan. Ennen haastattelun aloittamista kaikille osallistujille selvennettiin vielä opinnäytetyön luonne sekä mihin heidän antamiaan haastatteluja tultaisiin käyttämään ja millä tavalla. Tässä vaiheessa tarjottiin myös uutta mahdollisuutta kieltäytyä haastattelusta. Lisäksi varmistettiin, että kaikki olivat mukana omasta tahdostaan ja, että he olisivat valmiita tietojensa käyttöön. Tällä pyrittiin varmistamaan hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Kaikki haastattelut tehtiin kouluajan ulkopuolella. Haastattelut tehtiin puolistrukturoitua haastatteluna. Tälle haastattelutavalle on ominaista, että se kohdennetaan tiettyyn aihepiiriin. Haastattelu perustuu myös siihen, että haastateltava on kokenut jonkin tilanteen

ja kysymys suunnataan henkilöiden subjektiivisiin kokemuksiin. haastattelussa korostuu haastateltavan elämysmaailma. (Hirsjärvi –Hurme 2015: 47-48.)

Haastateltavien kysymykset perustuivat tässä opinnäytetyössä tehdyn jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan materiaalin kahdeksaan Power Point diaan. (Liite 2.) Haastatteluisissa edettiin kysymys kerrallaan ja jokaisella haastateltavalla oli mahdollisuus vastata, tai olla vastaamatta jokaiseen kysymykseen. Kysymykset olivat suljettuja, mutta vastaustapa oli vapaamuotoinen. Annetut vastaukset taltioitiin ja vastauksen jälkeen annettu vastaus myös varmistettiin haastatellulta itseltään. Osa haastatelluista antoi luvan myös oman kuvansa käyttöön. Kuvan voisi täten yhdistää annetun haastatellun tekstin tueksi. Haastateltaville tarjottiin myös mahdollisuutta saada valmis materiaali tarkastettavaksi, näin pyrittiin turvaamaan haastateltavien tietosuojaa. (TietosuojaValtuutetun toimisto 2020.) Haastattelusta annettiin nimellinen korvaus elokuvalipun muodossa. Osa haastatelluista suostui myös osallistumaan itse toiminnalliseen päivään, jossa he voisivat vastata peruskoulussa opiskelevien kysymyksiin. Haastattelujen jälkeen vastaukset kirjattiin ylös itse työhön ja osa haastattelujen kautta saaduista tiedoista tarkistettiin vielä tiedollisista lähteistä, kuten oppilaitosten verkkosivuilta.

4.5 Palautelomakkeen rakentaminen

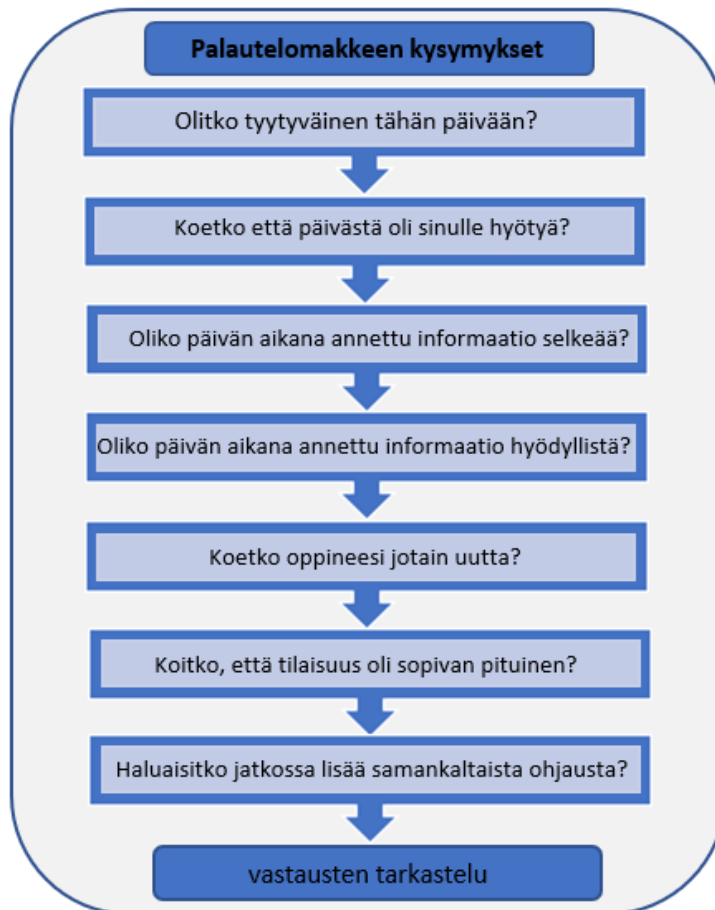
Hyvä kyselylomake on sellainen, joka suunnitellaan jo alusta asti huolellisesti. On ratkaisevaa, että palautelomakkeessa kysytään sisällöllisesti oikeita asioita. Lisäksi on huolehdittava, että vastaukset voidaan tilastoida mielekkäästi. Hyvässä kyselylomakkeessa sisällölliset kysymykset ja niihin tarjotut vastaukset ovat tasapainossa keskenään. (Vehkalahti 2019: 20.) Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tueksi rakennettiin tässä työssä palautelomake. (Liite 3.) Palautelomakkeen tarkoituksena oli auttaa työn onnistuneisuuden arvioinnissa. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään, oliko kohdeyleisö esitysosuuteen ja materiaaliin tyytyväinen ja kokiko kohdeyleisö sisällön hyödylliseksi. Tätä opinnäytetyötä varten tehdyssä palautelomakkeessa käytettiin Likertin asteikkoa, Likertin asteikkoa käytetään monesti kyselylomakkeissa ja sen avulla vastaajat voivat ilmaista omaa tyytyväisyyttään tai tyytymättömyyttään eri asenneväittämien kautta. Tärkeää on eri vaihtoehtojen muodostama asteikko, joka selkeästi kulkee vastausten ääripäästä toiseen. Vastausvaihtoehtoja on perinteisesti viisi kappaletta ja vastausten sisältö voi vaihdella kysytyn asiayhteyden mukaan. (Vehkalahti 2019: 35.) Tässä opinnäytetyössä käytettiin vastausvaihtoehtoina; (1) Täysin eri mieltä. (2) Eri mieltä. (3) Lähes samaa mieltä. (4) Samaa mieltä. (5) Täysin samaa mieltä. (Kuvio 2.)

	Täysin eri mieltä (1)	Eri mieltä (2)	Lähes samaa mieltä (3)	Samaa mieltä (4)	Täysin samaa mieltä (5)
<i>Kysymys</i>	☐	☐	☐	☐	☐

Kuvio 2. Vastausvaihtoehtojen arviointiasteikko.

Opinnäytetyössä käytettiin palautelomakkeen luomisen mallina strukturoitua, standardisoitua lomakehaastattelua. Lomakehaastattelu on kaikkein käytetyin haastattelulaji. Kysymykset ovat lomakehaastattelussa kaikille samat ja etenemisjärjestys on ennalta määrätty. (Hirsjärvi –Hurme 2015: 43-44.) Työhön valikoitui lopulta seitsemän eri suljettua kysymystä, jotka keskittyivät arvioimaan tuotettua materiaalia ja toteutettua toiminnallista osuutta. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Palautelomakkeen kysymykset.

Palautelomakkeen luomisessa otettiin huomioon työn kohderyhmä. Nuoruuteen kuuluu etääntyminen ”vanhempien kulttuurista”. Tämä näkyy monesti nuorten ”kapinointina”. Kyselylomakkeet voidaan nähdä koulua, vanhempia tai instituutioita edustavana elementtinä ja niihin ei välttämättä haluta vastata. Lisäksi liika utelu voidaan nähdä nuorten puolesta negatiivisena. Avoimet kysymykset eivät myöskään ole ideaaleja, sillä nuoret vastaavat yleensä vain lyhyesti. (Hirsjärvi- Hurme 2015: 132.) Kysymyslomakkeen pituus pidettiin lyhyenä ja kysymykset rajoitettiin seitsemään suljettuun kysymykseen. Opinnäytetyössä otettiin huomioon myös tietosuoja-asiat. EU-maissa astui voimaan keväällä 2018, yleinen tietosuoja-asetus eli GDPR (General Data Protection Regulation.) Tämän asetuksen tarkoituksena on henkilötietojen käsittelyn sääntely. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2020.) Tässä työssä haluttiin varmistua siitä, että ohjeistusta noudatetaan, joten työhön lisättiin kysymys vastausten kautta annettujen tietojen käytöstä.

5 Jatkokoulutusmahdollisuuksista kertova materiaali

Jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan materiaalin luomisessa otettiin huomioon kohderyhmän ikä ja tausta. On havaittu, että paljon teknologian parissa aikaa viettävät monisuorittavat nuoret, suoriutuivat muita heikommin tarkkavaisuutta vaativissa tehtävissä. Näihin nuoriin kuuluivat varsinkin ne nuoret, jotka olivat eläneet koko elämänsä teknologian keskellä. On huomattu myös, että jos nuorten pitää itse lukea ja kuunnella samanaikaisesti voivat nuorten kielialueet niin sanotusti ylikuormittua. Tämä voi johtaa keskittymisen herpaantumiseen. (Moisala 2017: 32-39.)

Materiaalin rakentamisessa keskityttiin seuraaviin asioihin; (1) Materiaalin tulisi olla tarpeeksi lyhyttä, mutta sisältää ajankohtainen välitettävä tieto. (2) Tekstin tulisi olla helposti ymmärrettävää, jotta sen omaksuminen olisi mahdollisimman helppoa. (3) Materiaalin tulisi olla pilkottua, jotta opiskelijoiden tarve samanaikaiseen kuunteluun ja lukemiseen voidaan minimoida. (4) Materiaalin tulee olla vaihtelevaa ja mielenkiintoista, jotta oppilaiden mielenkiinto, pysyy yllä koko esityksen ajan. (5) Materiaali tulee olla sellaisessa muodossa, jossa siihen voi palata halutessaan jälkikäteen. (6) Materiaali pitää rakentaa sellaiseen muotoon, että se voidaan esittää puhumalla.

Tässä opinnäytetyössä jatkokoulutuksesta kertova materiaali luotiin Power Point pohjalle ja diaesitysmuotoon. Työn aikana tutustuttiin jo olemassa olevaan jatkokoulutusmateriaaliin, niin kirjallisuudessa kuin verkossa. Tietoja, jota ei löytynyt näiden polkujen kautta, tiedusteltiin suoraan ammatillisilta oppilaitoksilta. Tätä kautta pystyttiin luomaan oikeaoppista ja ajankohtaista sisältöä eri aloihin liittyen. Eri ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelleiden haastattelut lisättiin työhön sitä mukaa, kun ne saatiin valmiiksi. Lisäksi kysyttiin yhteistyötahojen mielipiteitä tuotetusta sisällöstä. Palautteen pyytäminen on tärkeää, sillä sen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa kohti hänen tavoitteitaan ja näin parantaa työn tulosta. (Irons 2008: 23). Työn pituuteen pyrittiin vaikuttamaan luomalla sisältö hyvin yksinkertaiseen ja helposti ymmärrettävään muotoon. Työssä vältettiin pitkiä lauserakenteita ja virkkeitä. Välitettävä tieto pyrittiin selkeyttämään, jotta annetut vastaukset eivät sisältäisi turhaa tietoa. Materiaalin esityksiin liittyen on kirjallisuudessa monipuolisia ohjeita. Power Point pohja on usein hyödynnetty apuväline, jota käytetään esitysten tukena. Näissä esityksissä on tärkeää tiivistää dioihin ydinasiat, sillä esitysajat ovat usein rajallisia. Pituus on monesti noin 10 diaa. (Kankkunen –Vehviläinen-Julkunen 2017: 180.) Koulutusmateriaalista kertovan materiaalin sisältö keskittyi tässä työssä kahdeksaan perusdiaan (Liite 3.) Näiden diojen sisällä käsiteltiin seuraavia kokonaisuuksia; (1) Alan

paljastus. (2) Keneen alalta paneuduttaisiin. (3) Opintojen pituus. (4&5) Alan esittely ja sisältö. (6) Työllistyminen ja työmarkkinat. (7) Ammattikoulun opiskelijan kokemukset alalta. (8) Yhteystiedot koulutusta järjestävään tahoon.

Opinnäytetyön materiaali rakennettiin tässä työssä mielenkiintoiseksi, mielekkääksi ja oppimista tukevaksi. Työssä otettiin sisällön lisäksi huomioon työn visuaalinen ilme. Visualisointia voidaan käyttää hyväksi eri töiden toteutuksessa. Hyvällä visualisoinnilla voidaan tehostaa työn tiedonvälitystä. Hyvä visualisointi toimii tiedonvälityksen apuna ja sillä voidaan tehostaa ja aktivoida kuuntelijaa. (Sillanpää 2018: 14-16.) Tekstin tukena voidaan käyttää kuvia tai taulukoita, niiden avulla voidaan tukea kerrottua sisältöä. Sisällön tekstin tulee olla napakkaa ja lyhyttä, jotta lukija jaksaa keskittyä aiheeseen. Visualisointia ei pidä kuitenkaan liotella, ettei kuulijan ajatus ohjaudu työn kannalta väärään asiaan. (Sillanpää 2018: 47-49.)

Näiden perusajatusten kautta tämän opinnäytetyön materiaaliosuus rakentui seuraavasti. Työssä vältettiin valmiita malleja ja kaikki materiaali rakennettiin itse. Sisältöä varten luotiin omaperäinen pohja ja taustat. Tarkoituksena oli, kuvata hetki hetkeltä käsiteltä aiheet. Materiaaliin sisällytettiin myös selvästi eri taustoista tulevia ihmisiä, jotta sisältö olisi omaperäisempää. Lisäksi esitykseen lisättiin animaatiot, jotta jokainen rakennettu dia etenisi loogisesti eteenpäin, eikä antaisi kaikkea tietoa kerralla. Tällä pyrittiin minimoimaan kuuntelijoiden kuormittamisen sekä parantamaan sisällön seuraamista. Sisällön rakentamisessa otettiin huomioon, miten se oli tarkoitus esittää. Tämä opinnäytetyö oli tarkoitus esittää opinto-ohjauksen tunnilla, joten materiaalia rakentaessa tuli ottaa huomioon sen luettavuus. Tavoitteena oli se, että kohderyhmä voi kuunnella sekä seurata esitystä luontevasti, mutta ei ole silti pakotettu lukemaan suurta tekstimäärää. Jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovan materiaalin valmistumisvaiheessa, lisättiin työn alkuun vielä erilliset diat aloitusta ja sisällön avaamista varten. Työn loppuun liitettiin puolestaan ohjeet palautelomakkeen täyttämistä varten sekä pelkästään diaesityksessä käytetyt lähteet. Diaesityksen valmistuessa, muutettiin materiaali vielä PDF-muotoon, jotta opettaja voisi tarvittaessa antaa esitetyn työn sisällön oppilailleen, esityspäivän jälkeen.

5.1 Viimehetken muutokset

Kiinan Hubein maakunnan pääkaupungissa Wuhanissa, löydettiin vuoden 2019 joulukuussa uusi tartuntatauti, koronavirus tauti 2019 (COVID-19) Taudin levitessä maailmanlaajuisesti, kansainvälinen maailman terveysjärjestö WHO (World Health Organization) julisti sen pandemiaksi 11.3.2020. (WHO. 2020.) Tämä heijastui myös suomeen, joka päätti muun muassa sulkea kaikki peruskoulut hidastaakseen taudin leviämistä. Koulujen sulkeminen tapahtui 18.3.2020, joten sovitun toiminnallisen päivän järjestäminen Myllypuron peruskoululla seuraavalla viikolla 26.3.2020 muuttui mahdottomaksi toteuttaa. (Valtioneuvosto 2020.) Asian tiimoilta oltiin yhteydessä opinnäytetyötä ohjaavaan opettajaan, joka välitti tiedon Metropolia Ammattikorkeakoulun virallisesta uudesta ohjeistuksesta toiminnallisten opinnäytteiden toteutukseen liittyen.

Koulun kanta oli, että jos toiminnallista päivää ei ole mahdollista järjestää käytännössä, tulisi materiaali ja päivän sisältö esittää vaihtoehtoisin keinoin esimerkiksi verkon kautta luentona tai sähköisesti katsottavana tallenteena. Toteuttamistavan muutoksen tiimoilta, oltiin yhteydessä myös Myllypuron peruskouluun, joka hyväksyi idean materiaalin muuttamisesta luentomaiseksi videotallenteeksi, jonka oppilaat voisivat katsoa verkon kautta. Tässä materiaalissa ei kuitenkaan esiintyisi enää muita puhujia, sillä tämä olisi osoittautunut liian vaikeaksi toteuttaa vallinneissa poikkeusoloissa. Peruskoulu kuitenkin hyväksyi ehdotuksen, sillä tärkeintä oli jatkokoulutusmateriaalin esitys. Lisäksi paperinen palaute tulisi muuttaa sähköiseen muotoon. Videoiden käyttäminen on ollut maailmassa jatkuvassa kasvussa ja vuoden 2019, lopussa amerikkalainen Wyzowl järjesti kyselyn videomarkkinoinnin tilasta, vaikka kyselyssä keskityttiin pääasiassa selvittämään videomarkkinoinnin näkökulmaa tuli siinä esille myös se, että oppimista tukevalle verkosta löytyvälle videomateriaalille on kysyntää ja sen kaltaiseen sisältöön näytetään suhtautuvan positiivisesti. (Wyzowl 2020: 1-5)

Opinnäytetyön jatkokoulutuksesta kertova materiaali ja palautelomake muutettiin seuraavien päivien aikana sähköiseen muotoon. Tuotoksena syntyi noin 51min esitys, jonka aikana käytiin työssä luotu sisältö läpi. Materiaalin tallentamiseen käytettiin ilmaista verkko-ohjelmistoa OBS Studio:ta ja tästä saatu raakamateriaali editoitiin lopulliseen muotoonsa Windows movie maker:n avulla. Palautelomake tehtiin Googlen Drive, pilvipalveluun, jonka kautta pystyttiin tekemään suljettu palautelomake sekä tarkastelemaan palvelun kautta saapuneita vastauksia. Valmis videotallenteenne lisättiin myös Google

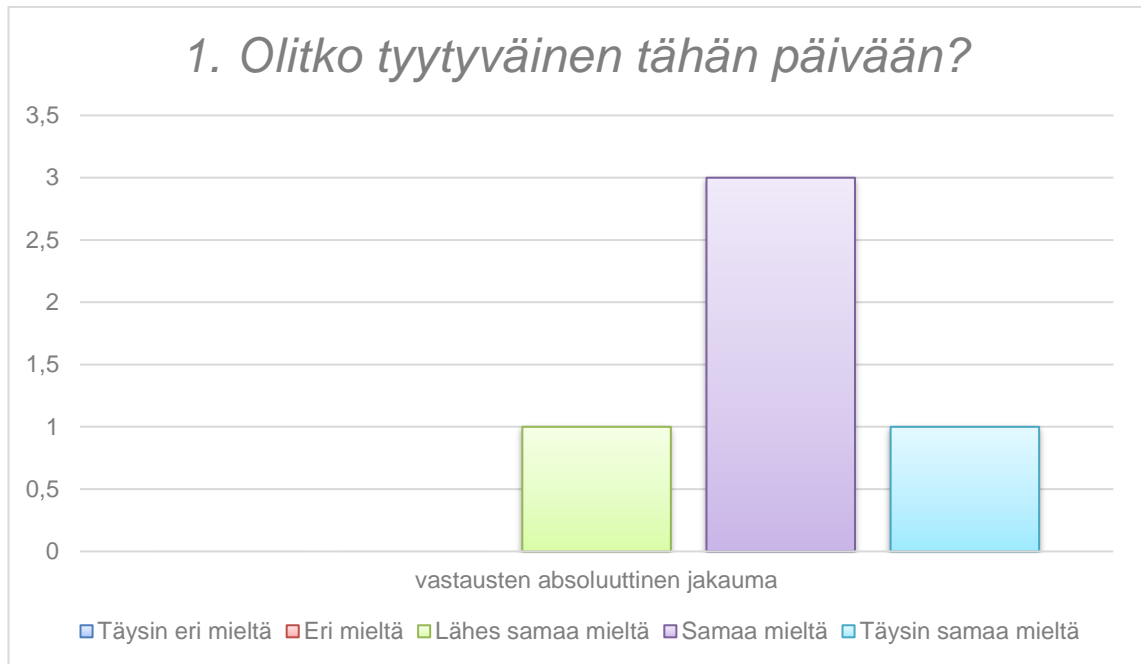
Drive, pilvipalveluun ja niihin luotiin yksityiset linkit, joiden avulla oppilaat ja koulun edustajat voisivat käydä katsomassa opinnäytetyön materiaalia. Työn toteuttamisympäristöksi valikoitui Google Drive, pilvipalvelun, koska sinne lisätty sisältö on yksityistä, ellei sisältöä linkitä. Google Drive sisältöä voi myös tarkastella, että tietokoneella sekä puhelimella, joten se ei vaadi katsojalta tietokonetta tai ylimääräistä ohjelmistoa. Linkkejä ja niiden tallenteita voi myös katsoa ilman käyttäjätunnusta ja ne voi halutessaan myös kuunnella, jos oppilaat olisivat kokeneet sen helpommaksi tavaksi seurata esitystä. Valmiiksi saatu ja verkkoon linkitetty materiaali toimitettiin peruskoululle 23.3.2020. Materiaali esitettiin Myllypuron peruskoulun oppilaille osana normaalia opinto-ohjauksen opetusta ja se toimi heidän etätehtävänään vällinneissa poikkeusoloissa. Työn kautta saatu palaute tilastoitiin työn loppuksi.

6 Palautteen tarkastelu

Opinnäytetyössä tuotettu materiaali esitettiin kahdelle kahdeksannella luokalla opiskelevalle ryhmälle, jotka koostuivat työn kohderyhmään sopivista henkilöistä. Ryhmät muodostivat kaksi 15 henkilön oppilasryhmää ja osallistujia oli yhteensä 30 kappaletta. Ohjeet sähköisen palautelomakkeen täyttämiseksi annettiin kaikille osallistujille. Sähköisen palautteen vastausprosentti jäi työssä kuitenkin erittäin pieneksi. Vastauksia tuli yhteensä kuusi kappaletta. Vastausprosentti 20%. Yksi vastanneista ei antanut lupaa vastauksensa käsittelyyn, joten hänen antamiaan vastauksia ei otettu arvioinnissa huomioon.

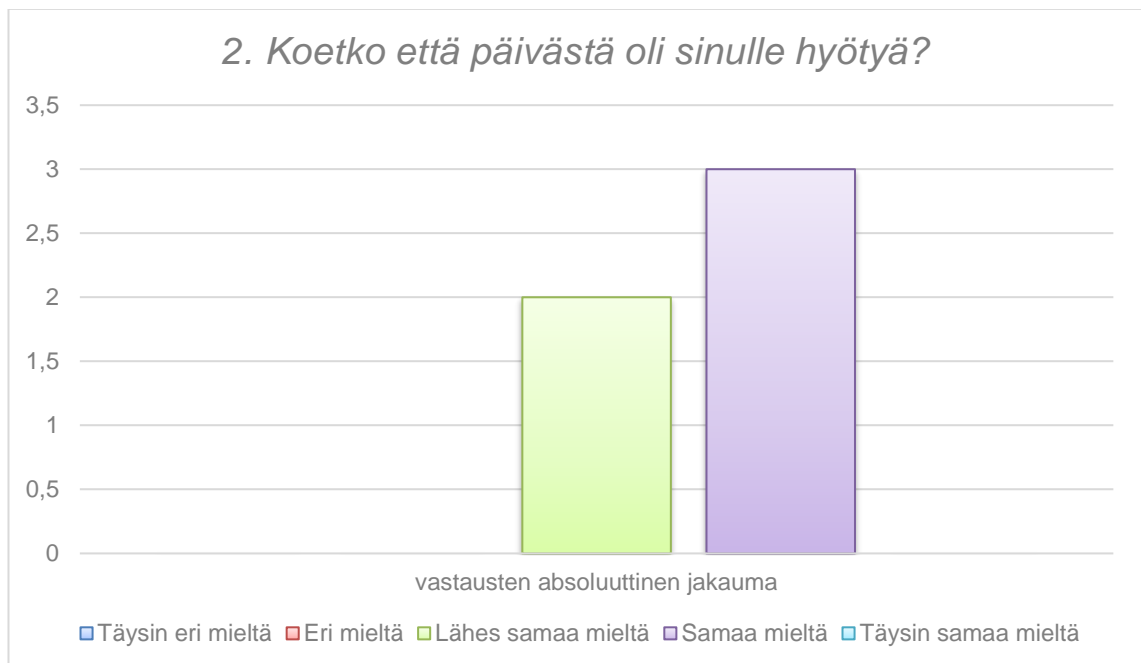
Kysymys 1. Olitko tyytyväinen tähän päivään?

Vastanneista oppilaista täysin samaa mieltä oli yksi henkilö (20%) Samaa mieltä oli kolme henkilöä (60%) ja lähes samaa mieltä oli vastaajista yksi henkilö. (20%)

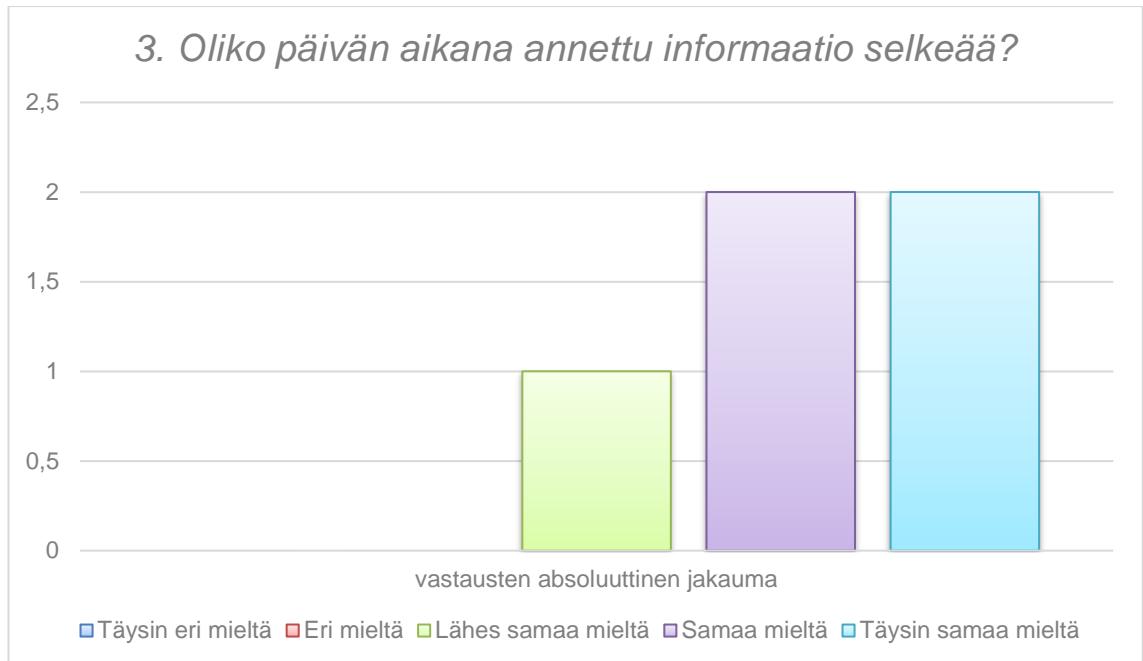
Kysymys 2. Koetko että päivästä oli sinulle hyötyä?

Vastanneista oppilaista oli samaa mieltä kolme henkilöä (60%) ja lähes samaa mieltä kaksi. (40%)

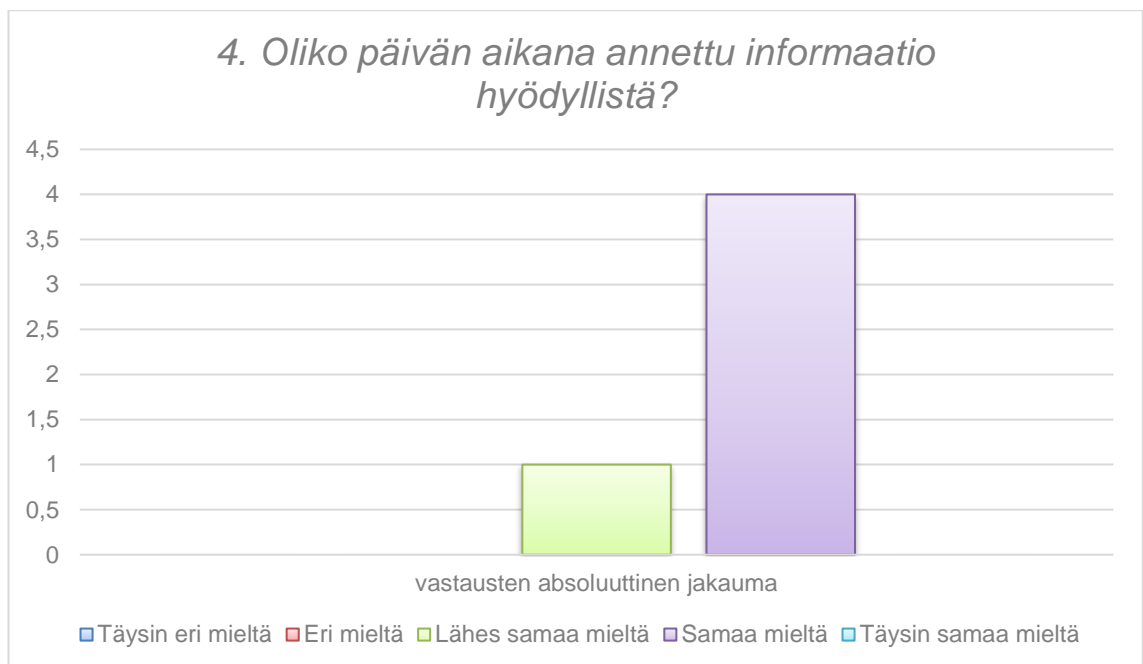
Kysymys 3. Oliko päivän aikana annettu informaatio selkeää?

Vastanneista oppilaista oli täysin samaa mieltä kaksi henkilöä. (40%) Samaa mieltä kaksi henkilöä (40%) ja lähes samaa mieltä oli yksi henkilö. (20%)

Kysymys 4. Oliko päivän aikana annettu informaatio hyödyllistä?

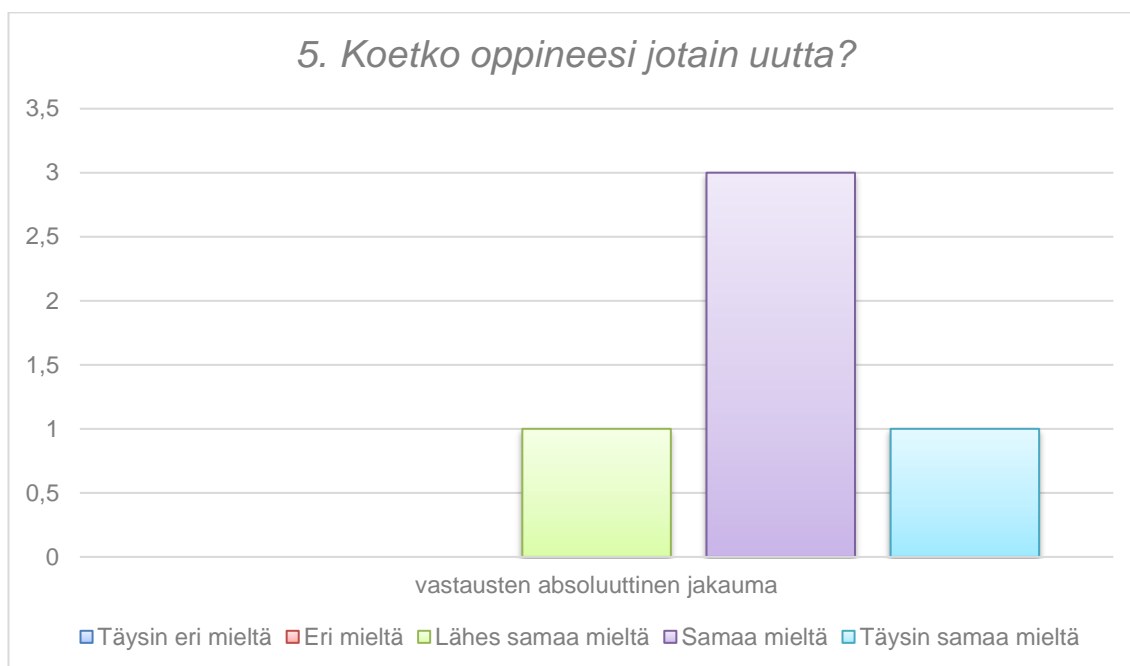
Vastanneista oppilaista oli samaa mieltä neljä henkilöä (80%) ja lähes samaa mieltä yksi henkilö. (20%)

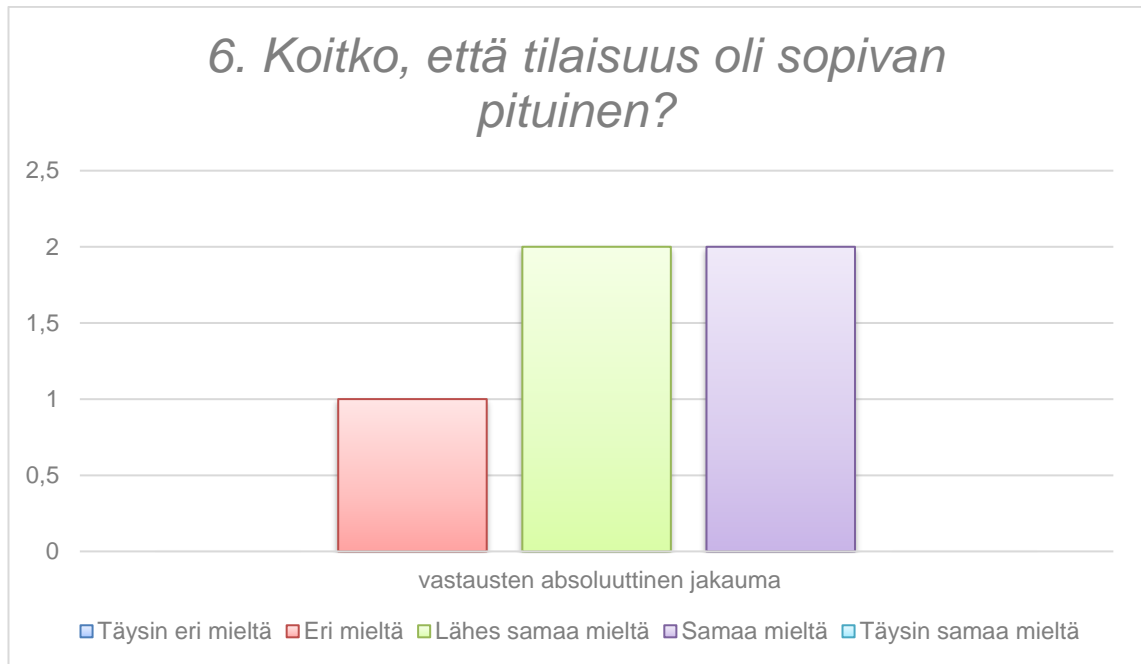
Kysymys 5. Koetko oppineesi jotain uutta?

Vastanneista oppilaista, täysin samaa mieltä oli yksi henkilö. (20%) Samaa mieltä oli kolme henkilöä (60%) ja lähes samaa mieltä oli vastaajista yksi henkilö. (20%)

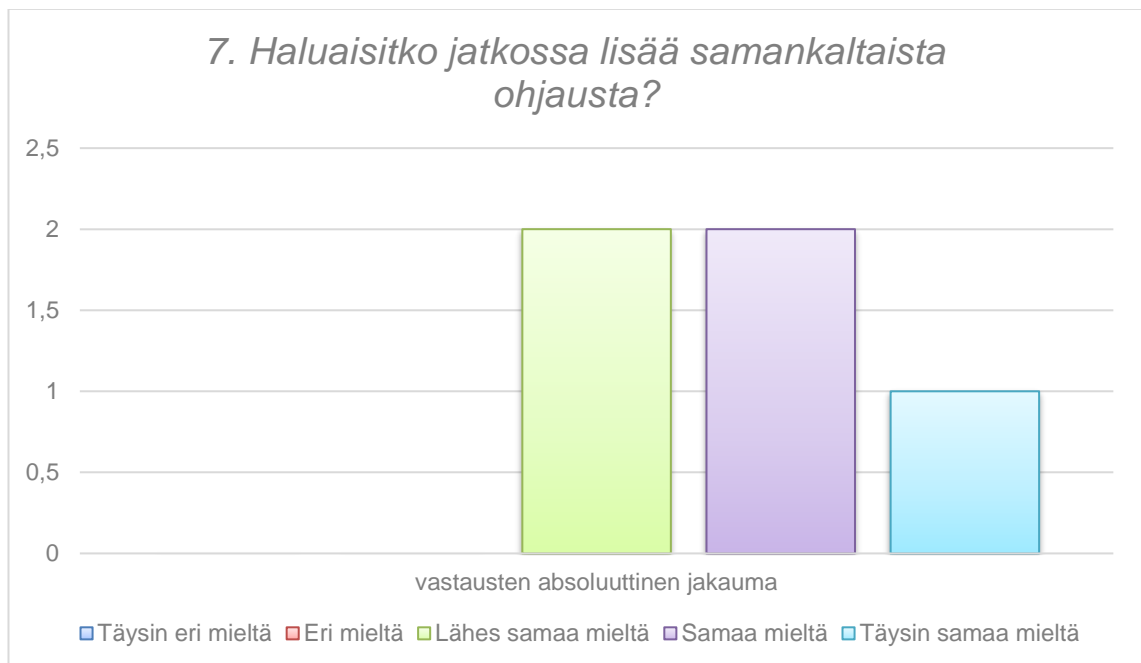
Kysymys 6. Koitko, että tilaisuus oli sopivan pituinen?

Vastanneista oppilaista oli Samaa mieltä kaksi henkilöä. (40%) Lähes samaa mieltä oli vastaajista kaksi henkilöä (40%) ja eri mieltä yksi henkilö. (20%)

Kysymys 7. Haluaisitko jatkossa lisää samankaltaista ohjausta?

Vastanneista oppilaista oli täysin samaa mieltä yksi henkilö. (20%) Samaa mieltä oli kaksi henkilöä (40%) ja lähes samaa mieltä oli vastaajista kaksi henkilöä. (40%)

6.1 Palautteen arviointi ja yhteistyötahojen avoin palaute

Palautelomakkeiden kautta saadut vastaukset olivat pääosin positiivisia. kaikissa kohdissa vastaajien palaute oli painottunut tai tasapainossa vastausasteikon positiivisen puolen vastauksien kanssa. Työn onnistuneisuuden arviointi pelkän palautelomakkeen kautta saatujen vastausten kautta on kuitenkin hankalaa sillä työn osallistujajoukko ja vastausprosentti jäi työssä erittäin pieneksi. Näin ollen vastauksen sisältö voidaan nähdä korkeintaan suuntaa antavana eikä palautelomakkeen kautta saaduista vastauksista voida tehdä lopullisia johtopäätöksiä. Palautelomake ei ollut kuitenkaan työssä ainoa palautteen muoto. Valmiista materiaalista ja verkkoon tehdystä esityksestä pyydettiin palautetta avoimesti myös yhteistyötahoilta. Yleinen palaute oli yhteistyötahoilta kannustavaa ja se kehui työssä luotua sisältöä ja sen laajuutta. Myllypuron peruskoulun opinto-ohjaaja oli kysynyt materiaalista myös itse opetuksen yhteydessä. Oppilaat olivat sanooneet, että materiaalista oppii hyvin jatkokoulutukseen liittyviä asioita. Lisäksi Opinto-ohjaaja arvioi itse materiaalin luotettavaksi, kiinnostavaksi ja tarkaksi. Hänen toiveenaan oli myös hyödyntää materiaalia lähiopetuksen tukena tulevaisuudessa. Epäsuorana kritiikkinä hän mainitsi materiaalin pituuden. Se voidaan nähdä liian pitkänä, jos materiaali joudutaan käymään kerralla läpi. Toisaalta hän kehui materiaalin sähköistä muotoa, koska tämä mahdollistaa materiaalin esittämisen osissa.

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä käsitelty aihe ei mielestäni suoraan liittynyt sairaanhoitajapohjaiseen opiskeluun, jolla pyritään pääasiassa ohjaamaan, hoitamaan ja kuntouttamaan eri asiakasryhmiä terveyteen, hoitoon ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Sairaanhoitajien osaamiseen kuuluu tietysti olennaisena osana myös terveyden edistäminen, mutta työ keskittyi silti enemmän määrin sosionomin koulutusta vastaavien työtehtävien hoitamiseen sekä tuohon alaan liittyvien ongelmien ratkaisuun. (Ammattinetti 2020.) Työn tausta oli minulle suurilta osin vieras ja sen käsittely vaati minulta paljon paneutumista sekä uusien asioiden opettelua. Toteutin tämän opinnäytetyön omasta toiveestani yksilötyönä. Yksilötyönä suoritettu toteutus antoi minulle paljon enemmän päätösvaltaa, joustavuutta ja vapautta. Toisaalta yksilötyössä oli myös omat huonot puolensa. En voinut jakaa opinnäytetyöhön liittyneitä ideoita, työtaakkaa tai suunnittelua muiden kanssa. Tämä johti työn eri vaiheissa siihen, että keskityin työn kannalta vääriin asioihin. Onneksi opinnäytetyön toteutukseen kuuluivat osaltaan ohjaavan opettajan tapaamiset sekä ryh-

mäohjaustunnit. Näiden avulla onnistuin selkeyttämään oman työni sisältöä. Työn etenemistä vaikeutti osaltaan työn luonteen monimutkaisuus. Useiden eri organisaatioiden välillä toteutettu yhteistyö osoittautui haastavaksi järjestää ja se vei enemmän aikaa, kun aluksi suunnittelin. Onnistuin kuitenkin mielestäni ratkaisemaan suurimman osan ongelmista riittävällä työllä ja päättäväisyydellä. Olen tyytyväinen luomaani materiaaliin ja sen sisältöön. Kehittämistehtävät otettiin materiaalin luomisessa huomioon ja niiden kautta materiaalia saatiin räätälöityä spesifisti kohderyhmää koskevaksi. Palautteen kerääminen sähköisesti osoittautui vaikeaksi toteuttaa, sillä sen täyttämiseen oli hankalaa sitouttaa oppilaita, jotka opiskelivat etäopetuksessa. Tämä tarkoitti, ettei palautelomakkeen kautta saatu juuri mielekkäitä tuloksia.

7.1 Eettisyys

Opinnäytetyön eettisyys perustui pääasiassa opinnäytteiden toteutusta ohjaavien käytäntöjen seuraamiseen. Opinnäytetyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Käytäntöön kuuluu yleinen huolellisuus, tarkkuus, avoimuus sekä työn kokonaisvaltainen rehellisyys ja puolueettomuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Opinnäytetyön luonne, eteneminen ja sisältö on kuvattu työssä totuudenmukaisesti. Opinnäytetyössä käytettyjen lähteiden tiedot on merkitty opinnäytetyöhön selkeästi ja ne on liitetty asianmukaisesti tekstiin sekaan. Lisäksi työn lähdeluettelo on luetteloitu oikeaoppisesti. Opinnäytetyön tiedonhaussa keskityttiin hakemaan tietoa luotettavista lähteistä. Sähköisessä tiedonhaussa toimivat apuna tieteellisten julkaisujen tietokannat. Näihin lukeutuivat Finna, Medic, CINAHL ja PubMed. Lisäksi hakujen tukena käytettiin Google Scholar hakukonetta. Osan aineistosta hankittiin kirjallisena ja tässä apuna toimi Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjasto sekä MetCat järjestelmä.

Tieteellisen toiminnan ydin on etiikassa. Suomessa tutkimusten eettisyyttä turvaa muun muassa Helsingin julistus. (Lääkäriliitto 2020). Helsingin julistus laadittiin alun perin lääketieteen tutkimusten tarpeita vastaavaksi, mutta sitä voi soveltaa myös muuten eettisenä ohjeena. Helsingin julistuksessa on monia yhtäläisyyksiä hyvän tieteellisen käytännön kanssa. Opinnäytetyön haastatteluissa otettiin huomioon Helsingin julistus ja erityisesti haastateltavien oikeudet. Haastattelut ja osallistuminen perustivat vapaaehtoisuuteen ja tietoiseen suostumukseen. Lisäksi eettisyyteen puututtiin läpinäkyvyyden kautta. Haastateltaville selvennettiin miksi, miten ja millaisessa muodossa heidän antamiaan tietojaan tulisi käyttää. Lisäksi haastateltaville tarjottiin halutessa mahdollisuutta

saada materiaali itselleen tarkastettavaksi. (Lääkäriliitto 2020.) Kyselylomakkeen kohdalla keskityttiin turvaamaan ihmisten tietosuojan ja varmistamaan vastaajien anonymiteetti. (Tietosuojavaltuutetun toimisto 2020).

7.2 Luotettavuus

Tässä opinnäytetyössä luotettavuutta tarkastellaan tuotetun materiaalin ja tulosten pohjalta. Opinnäytteisissä kuvataan perinteisesti validiteettia eli mitattiinko työssä, mitä oli alkuperäisesti tarkoituskin mitata. (Kankkunen –Vehviläinen-Julkunen 2017: 189). Työn toiminnallisen luonteen vuoksi ei tässä työssä tutkittu tai mitattu suoraan mitään aihetta. Näin ollen työn validiteettia tarkastellaan työn materiaali- ja esitysosan sekä tulosten pohjalta. Työn materiaali onnistuttiin luomaan suunnitelman mukaisesti ja sen sisältö kuvaa työn tarkoitusta. Suunnittelun sekä toteuttamisen prosessia kuvataan tässä opinnäytetyössä rehellisesti, avoimesti ja tarkasti. Työn esitystapa muuttui työn loppuvaiheessa, mutta se ei heikentänyt silti työn ydinsisällön luotettavuutta tai aiheuttanut ongelmia työn esittämisessä. Opinnäytetyö pystyttiin siis esittämään suunnitellusti työn kohderyhmälle.

Opinnäytetyön sisällön luotettavuutta tukee siinä käytettyjen lähteiden tieteellinen luotettavuus. Suurin osa työssä käytetyistä lähteistä on julkaistu Suomessa, joten niiden julkaisua, eettisyyttä ja luotettavuutta ovat pääsääntöisesti ohjanneet samat lähtökohdat, kuin tässä työssä. Kaikkein aineistossa käytettyyn materiaaliin kohdistettiin lähdekritiikkiä. Eri lähteiden materiaalia pyrittiin työn aikana myös vertaamaan keskenään, jotta sisällön totuudenmukaisuudesta voitaisiin varmistua. Työn tarkoitusta ja tavoitetta tuki lisäksi Suomen koulutusjärjestelmä, jonka tavoitteisiin kuuluu nuorten ohjaaminen ammatilliseen- tai lukiokoulutukseen peruskouluopintojen päättyessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.) Materiaalin luotettavuutta heikentäviä tekijöitä olivat tietyn aineiston ikä ja julkaisukieli. Osa aineistosta oli iäkkäämpää, sillä aineistolle ei löytynyt vastaavaa materiaalia viime vuosilta. Lisäksi tiettyjen materiaalien aineisto olin hyvin spesifistä, joten uudempi aineisto ei aina täysin korreloinut vanhemman materiaalin kanssa. Osa tiedonhaussa käytetyistä lähteistä oli puolestaan julkaistu englanniksi. Tämä saattaa altistaa näiden kyseisten lähteiden tiedot, tahattomille käänös- tai tulkintavirheille.

Tulosten luotettavuutta tarkasteltaessa on tärkeää tarkastella, edustivatko osallistujat työn alkuperäistä kohderyhmää ja kuinka paljon osallistujilta saatiin vastauksia. Tulosten ulkoinen validiteetti viittaa tulosten yleistettävyyteen. Osallistujien määrä voi olla rajattu ja näin ollen tuloksia ei välttämättä voida yleistää, sillä otos jää pieneksi. Onkin tärkeää

välttää virhepäätelmiä. Virhepäätelmällä tarkoitetaan yleensä sitä, että tuloksia tarkasteleva tekee johtopäätöksiä, jotka eivät välttämättä kuvaa todellisuutta. (Kankkunen –Vehviläinen-Julkunen 2017: 189-198.) Tässä työssä palautteen vastausprosentti jäi vähäiseksi ja se heikentää työn luotettavuutta. Lisäksi työn kertaluontoisuus ja selkeän jatkuvuuden puuttuminen voidaan nähdä luotettavuutta heikentäväksi tekijäksi.

7.3 Kehittämisehdotukset

Tässä opinnäytetyössä keskityttiin rakentamaan uutta jatkokoulutuksesta kertovaa materiaalia. Oppilaitoksilla resurssit ovat aina jollain tavalla rajallisia, niin ajankäytön kuin opetukseen varatun ajan kannalta. Tämä ymmärrettävä tosiasia pakottaa oppilaitokset ja opettajat keskittymään opetuksessa jo olemassa olevan materiaalin hyödyntämiseen. Näin uuden opetuksen materiaalin kehittämiseksi jää vähemmän aikaa. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyödyntäminen uuden materiaalin luomisessa onkin täten tehokas ja järkevä tapa, jolla uutta materiaalia pystytään luomaan. Opiskelijat voivat myös luoda luovia ratkaisuja, joiden avulla olemassa olevaa opetusta olisi mahdollista tehostaa. Tässä opinnäytetyössä tuotettuun materiaaliin sekä sen esittämiseen liittyviin ideoihin suhtauduttiin kaikissa organisaatioissa positiivisesti. Materiaali ja esittämistapa koettiin myös hyvänä lisänä opetukseen. Oppilaat, joille materiaalia näytettiin, antoivat siitä pääosin positiivista palautetta. Tässä työssä tiedollinen näyttö käytetyn materiaalin hyödyistä jäi kuitenkin suurimmaksi osaksi subjektiivisten arvioiden varaan.

Jatkossa voitaisiinkin tutkia minkälaisen opetusmateriaalin nuoret maahanmuuttajataustaiset miehet kokevat mielekkääksi sekä minkälaisen materiaalin avulla oppiminen olisi tehokkainta. Tutkimus voitaisiin toteuttaa eri koulujen välisenä yhteistyönä, jossa esitetyn materiaalin kautta tarkastellaan oppimisen tuloksia. Tulevaisuudessa olisi tärkeä keskittyä juuri sellaisen materiaalin luomiseen, jonka avulla nuoret oppivat kaikkein tehokkaimmalla tavalla ja joka kannustaa heitä hakeutumaan jatko-opintoihin.

7.4 Ammatillinen kasvu

Tämän toiminnallisen opinnäytteetyön aihepiiri ja hankkeen kokonaisuus eivät suoranaisesti olleet yhteydessä omaan alaani sairaanhoitajaopiskelijana. Välillisesti yhteys oli kuitenkin olemassa. Työn edetessä pystyin havainnoimaan tehokkaasti, kuinka nuorien maahanmuuttajataustaisten miesten peruskoulun jälkeiset ongelmat voivat heijastua tu-

levaisuuteen ja aiheuttaa näin elinikäisiä ongelmia. Nämä peruskoulun jälkeiset eli nivelvaiheen ongelmat voivat altistaa nuoren muun muassa myös heikompaan jatkokoulutushalukkuuteen tulevaisuudessa tai vaikeuttaa heidän työnsaantiaan. Nämä ongelmat voivat heijastua laaja-alaisesti nuoreen itseensä tai häntä ympäröivään yhteiskuntaan. Valmistuessani sairaanhoitajaksi opinnäytetyön aikana saatu informaatio auttaa minua varmasti kohderyhmän tehokkaammassa kohtaamisessa, sillä ymmärrän taustalla mahdollisesti olevat tekijät, alkutilannetta paremmin.

Tästä opinnäytetyöstä saatu oppiminen ei kuitenkaan rajoittunut vain tiedollisen osaamiseen. Opinnäytetyö opetti minulle paljon käytäntöön sovellettavia taitoja. Yhteistyötahojen koordinointi, tapaamisten järjestäminen sekä esityspäivän suunnittelu olivat kaikki asioita, joita voin hyödyntää tulevaisuudessa. Sain työni edetessä jatkuvaa positiivista palautetta niin kouluilta, opettajilta kuin muilta oppilaitakin. Tämä palaute on kasvattanut minun omaa itsevarmuuttani ja luottamusta omiin kykyihini. Se on myös auttanut minua jaksamaan hankalien vaiheiden ylitse, sekä näyttänyt minulle kuinka vaikeista ja haastavista tilanteista voi selvitä oikeanlaisilla ratkaisuilla. Työn haasteet ovatkin olleet omalla tavallaan hyvin kehittäviä, ne auttoivat luovuuteni ja ongelmanratkaisukykyäni kehittymisessä. Tätä kautta olen saanut yleishyödyllisiä taitoja työelämään. Työ auttoi minua näkemään ja ymmärtämään, kuinka tärkeää etukäteen tehty suunnittelu ja aikataulut ovat. On syytä myös mainita, että koska en tehnyt opinnäytetyötä työparin kanssa, pakotti se minut hyvin itsenäiseen työskentelyyn, joka varmasti auttaa minua nyt valmistumisen kynnyksellä. Varsinkin jatkuva oppiminen, itseohjautuvuus ja ongelmanratkaisutaidot on havainnoitu tulevaisuuden työelämässä tärkeiksi aiheiksi. (Opetushallitus 2019).

8 Yhteenveto

Opinnäytetyön lopullisen arvon voi päätellä todennäköisesti vasta tulevaisuudessa. ”Connex - for inclusion”- hankkeen osana toteutettua opinnäytetyön ideaa ja mallia voidaan mahdollisesti hyödyntää jatkossa. Toiminnalliset päivät, joissa nuorille annetaan jatkokoulutukseen liittyvää materiaalia, voisivat olla hyvä ja tehokas keino jatkokoulutusmahdollisuuksista tiedottamiseen. Oppilaitoksien jatkuva yhteistyö tarkoittaisi myös sitä, että peruskoulussa opiskelevilla nuorilla olisi selkeämpi yhteys jatkokoulutusta järjestäviin tahoihin. Näin koulut voisivat myös markkinoida itseään ja tarjoamiaan aloja sille kohdeyleisölle joka tietoa eniten tarvitsee. Olisikin tärkeää tarjota nuorille kaikki mahdollisuudet paremman jatkokoulutuksen tavoitteluun. Tämän opinnäytetyön toteuttamisen aikana ilmeni monia esteitä. Näistä esteistä kuitenkin selvittiin ja työssä saavutettiin sille

annetut tavoitteet. Opinnäytetyössä luotu materiaali nuorten jatkokoulutusmahdollisuuksiin oli ajantasaista, kattavaa ja laadukasta. Näin se kuvaa hankkeen lähtökohtia. Materiaali onnistuttiin lopulta myös esittämään suunnitellulle kohderyhmälle. Olisikin toivottavaa, että materiaali päätyisi käyttöön, myös jatkossa.

Lähteet

Ammattinetti 2020. Sosionomit (AMK) työelämässä. Verkkodokumentti. http://www.am-mattinetti.fi/artikkelit/detail/30_artikkeli;direct=true Luettu 22.2.2020.

Connex - for inclusion 2020. Connex. Verkkodokumentti. <http://www.connexforinclusion.eu/connex-for-inclusion-fi/fi-connex/> Luettu 10.10.2019

Faustus 2014. Onnistuneen tapahtuman malli. Verkkodokumentti. <http://www.faus-tus.fi/wp-content/uploads/2014/10/Onnistuneen-tapahtuman-malli.jpg> Luettu 7.12.2019

Hiltunen, Saara (toim.) 2012. Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Joensuu: Pohjois-karjalan ammattikorkeakoulu. 25-26.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2015. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus. 43-44, 47-48, 132.

Irons, Alastair 2008. Enhancing learning through formative assessment and feedback. New York: Routledge. 23.

Jasinskaja-Lahti, Inga – Liebkind, Karmela – Vesala, Tiina 2002. Rasismi ja syrjintä suomessa. Maahanmuuttajien kokemuksia. Helsinki: Gaudeamus. 22-24.

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen - Julkunen, Katri Tutkimus hoitotieteessä. 2017. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 180, 189, 189-198.

Kauhanen, Juhani –Juurakko, Arto –Kauhanen, Ville 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: WSOY. 36.

Kyhä, Henna 2011. Koulutetut maahanmuuttajat työmarkkinoilla. Tutkimus korkeakoulututkimuksen suorittaneiden maahanmuuttajien työllistymisestä ja työurien alusta Suomessa. Väitöskirja. Turku: Turun yliopisto. 35-36,45-46, 47. Saatavilla myös sähköisesti. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/72519/AnnalesC321Kyha.pdf> Luettu 17.2.2020.

Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta 2015/1384. Annettu Helsingissä 4.12.2015

Laki ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta 1385/2015 2015. Annettu Helsingissä 4.12.2015

Lääkäriliitto 2020. Helsingin Julistus. Verkkodokumentti. <https://www.laakariliitto.fi/laakariliitto/etiikka/helsingin-julistus/> Luettu 10.4.2020

Moisala, Mona 2017. Brain activations related to attention and working memory and their association with technology-mediated activities. Thesis. Helsinki: University of Helsinki. 32-39. Saatavilla myös sähköisesti. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/175346/Brainact.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Myrskylä, Pekka 2012. Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? Eva Analyysi 1.2.2012. Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta. 1-2, 4-5. Saatavilla myös sähköisesti. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>

Nieminen Tarja - Sutela Hanna - Hannula Ulla 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi. Helsinki: Tilastokeskus. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työterveyslaitos. 46. Verkkodokumentti. http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf Luettu 13.12.2019

Nissilä, Leena - Sarlin, Hanna-Mari (toim.) 2009. Maahanmuuttajien oppimisvaikeudet. Maahanmuuttajien koulutus Suomessa. Opetushallitus. Keuruu: Otava. 8.

OECD 2018. Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Finland. Paris: OECD. 173-175. Luettavissa myös sähköisesti. https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/working-together-skills-and-labour-market-integration-of-immigrants-and-their-children-in-finland_9789264305250-en#page1

Opetushallitus 2019. Osaaminen 2035 Osaamisen ennakkointifoorumin ensimmäisiä ennakkointituloksia. Raportit ja selvitykset 2019:3. Helsinki: Opetushallitus. 41-44. Luettavissa myös sähköisesti https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf

Opetushallitus 2020. Säänneilyt ammatit Suomessa. Verkkodokumentti. <https://www.oph.fi/fi/palvelut/saannelyt-ammattit-suomessa> Luettu 31.3.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi. Kipuristeet ja toimenpide-esitykset III. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. Helsinki: Optus ja kulttuuriministeriö. 9, 20-23. Saatavilla myös sähköisesti. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161285/OKM_1_2019_Maahanmuuttajien%20koulutuspolut.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Koulutusjärjestelmä. Verkkodokumentti. -<https://minedu.fi/koulutusjarjestelma> Luettu 14.3.2020.

Peltola, Ulla – Metso, Laura 2008. Maahanmuuttajien kuntoutumisen ja työllistymisen tukeminen Helsingissä. Helsinki: Kuntoutussäätiö. 75-76. 99-101, 103.

Sillanpää, Saija 2018. Tiedon visualisoinnin tehovinkit. Miten visualisoida vaikuttavasti. Kelan tutkimus. Helsinki: Kela. 14-16, 47-49. Luettavissa myös sähköisesti. <https://www.slideshare.net/kelantutkimus/tiedon-visualisoinnin-tehovinkit>

Sisäministeriö 2019. Turvapaikanhakijat ja pakolaiset. Verkkodokumentti. <https://intermin.fi/maahanmutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset/kiintiopakolaiset> Luettu 10.11.2019.

Suomen Punainen Risti 2019a. Keskeiset käsitteet. Maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen henkilö. Verkkodokumentti. <https://www.eirasismille.fi/sisalto/keskeiset-k%C3%A4sitteet> Luettu 22.12.2019.

Suomen Punainen Risti 2019b. Keskeiset käsitteet. Turvapaikanhakija. Verkkodokumentti. <https://www.eirasismille.fi/sisalto/keskeiset-k%C3%A4sitteet> Luettu 22.12.2019.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö. Verkkodokumentti. <https://www.tenk.fi/fi/hyva-tieteellinen-kaytanta> Luettu 31.1.2020

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2020. EU:n tietosuoja-asetus. Verkkodokumentti. <https://tietosuoja.fi/gdpr> Luettu 20.3.2020.

Tilastokeskus 2019a. Käsitteet ja määritelmät. Verkkodokumentti. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/kasitteet-ja-maaritelmat.html> Luettu 17.12.2019.

Tilastokeskus 2019b. Maahanmuuttajat väestössä. Verkkodokumentti. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html> Luettu 17.12.2019.

Vallo, Helena –Häyrinen, Eija 2014. Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtumamarkkinointi ja tapahtumien järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma Oy. 103-107.

Valtioneuvosto 2020. Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi. Verkkodokumentti. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi Luettu 22.3.2020.

Vehkalahti, Kimmo 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Helsingin yliopisto. 20, 35. Saatavilla myös sähköisesti. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>,

Vuorijärvi, Aino 2013. Tekstilaji ja yhteisö. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön diskusio tekstinä. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. 77.

Väestöliitto 2019. Maahanmuuttajat. Maahanmuuttajien määrä väestössä. Verkkodokumentti. http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/ Luettu 19.11.2019.

WHO 2020. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. Verkkodokumentti. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> Luettu 22.3.2020.

Wyzowl 2020. The State of Video Marketing. London: Wyzowl. 1-5. Saatavilla sähköisesti. <https://wyzowl.s3.eu-west-2.amazonaws.com/pdfs/Wyzowl-Video-Survey-2020.pdf>

Liite 1. Saatekirje.

██████████
 ██████████
 ████████████████████
 ██████████

Arvoisa lukija,

Hei, ██████████ teen tällä hetkellä opinnäytetyötä Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni aihe on Maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen ja opintopolkuihin liittyvän tietoisuuden lisääminen. Aihe pohjautuu laajempaan eurooppalaiseen aikaisempaan *Connex - for inclusion* hankkeeseen, jossa useampi oppilaitos on ollut vuosien ajan mukana. Hanke on aktiivinen ajalla 11/2018 - 10/2021.

MIKÄ ON OPINÄYTETYÖNI TARKOITUS?

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa jatkokoulutusmahdollisuuksista kertovaa materiaalia, Myllypuron peruskoulussa opiskeleville maahanmuuttajataustaisille nuorille miehille. Opinnäytetyön tavoitteena on edistää tämän kohderyhmän jatkokoulutukseen hakeutumista. Tarkoituksena olisi esittää luotu materiaali toiminnallisessa hetkessä. (alustavasti noin 45min-1h) Toteutus tapahtuu kevään 2020 aikana, kohdeaikana maaliskuu. Olen suunnitellut, että pyrkisin toteuttamaan kyseisen osion kertomalla peruskoulun oppilaille muutamista ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeltavista aloista.

Toteutuksen suhteen minulla olisi kaksi pääasiallista kysymystä.

(1.) Pieni fyysinen toiminnallinen hetki.

- Pyrkisin saamaan kauttanne muutaman oppilaan eri ammattikoulun aloilta ja pyytäisin heitä kertomaan opiskeluistaan paikan päällä (Myllypuron peruskoululla/ kesto n.1h). Näin he voisivat kertoa lyhyesti omasta opiskelualastaan, kokemuksistaan ja opiskelujen yleisistä tiedoista.

(2.) Haastattelut materiaalia varten.

- Etsin kauttanne ammatillisen oppilaitoksen oppilaita kertomaan opiskeluistaan haastattelujen kautta. Tällä tavalla ammattikoulun opiskelijoiden ei tarvitsisi osallistua itse peruskoulun oppilaiden toiminnalliseen päivään, vaan haastattelisin muutamilta aloilta opiskelijoita, jonka jälkeen kokoaisin haastattelut itsenäisesti materiaalipaketiksi peruskoulussa opiskelevia nuoria varten. Esittäisin sitten itsenäisesti kerätyn materiaalin esimerkiksi opinto-ohjauksen tunnilla.

Olen luonut yksinkertaisen PowerPoint pohjan, haastatteluiden tueksi. Sen voi täyttää nopeasti itse voin tehdä sen heidän kanssaan. Tästä pohjasta löytyisivät alan tärkeimmät tiedot kuten koulutuksen kesto, missä alaa voi opiskella, minkälaisiin töihin koulutuksella voi päästä ja minkälaisia asioita alalla pääsee tekemään yms. Voin täyttää yleiset tiedot myös itse. Tärkeintä on heidän kokemuksensa.

KETÄ HALUAISIN OPINNÄYTETYÖHÖNI?

Haen hankkeeseeni pääasiallisesti sellaisia ihmisiä, joilla olisi jonkinlaista maahanmuuttajataustaa. (Suomeen itse muuttaneita tai toisen polven maahanmuuttajia.) Syynä tähän on kohderyhmäni, eli maahanmuuttajataustaiset peruskoulussa opiskelevat nuoret. Hyväksyn mukaan kuitenkin myös kaikki muut auttamisesta kiinnostuneet.

LOPUKSI

Olisin kiinnostunut tapaamaan koulunne edustajia paikan päällä ja keskustelemaan eri mahdollisuuksista, Opinnäytetyöhöni liittyen. Pyytäisin teitä ehdottamaan minulle teille sopivaa tapaamisaikaa, jotta voisimme keskustella asioista tarkemmin. Näin pystyisimme kartoittamaan olisiko jokin ehdotuksistani mahdollista toteuttaa, ketä voisimme mahdollisesti saada toteutukseen mukaan ja mikä olisi meidän aikataulumme.

Kiitoksia ajastanne ja oikein mukavaa alkanutta vuotta.

Liite 2. PowerPoint mallipohja.

OPISKELTAVAN ALAN NIMI

ESITTELIJÖIDEN NIMET
Matti Meikäläinen, Maija Marjaketo

MISTÄ TULEMME JA KEITÄ OLEMME?

Koulu josta tulemme:

- "lisää Koulun nimi sekä toimipiste"

Ala(t) jota opiskelemme:

- "lisää puuttuva tieto, poista (t) jos molemmat opiskelevat samaa alaa"

Kuinka kauan olemme opiskelleet:

- "lisää puuttuva tieto"

Koulunne muut kampukset*

- "Oleellista mainita jos koulunne järjestää samaa opetusta, samalla alueella, mutta myös eri paikassa"

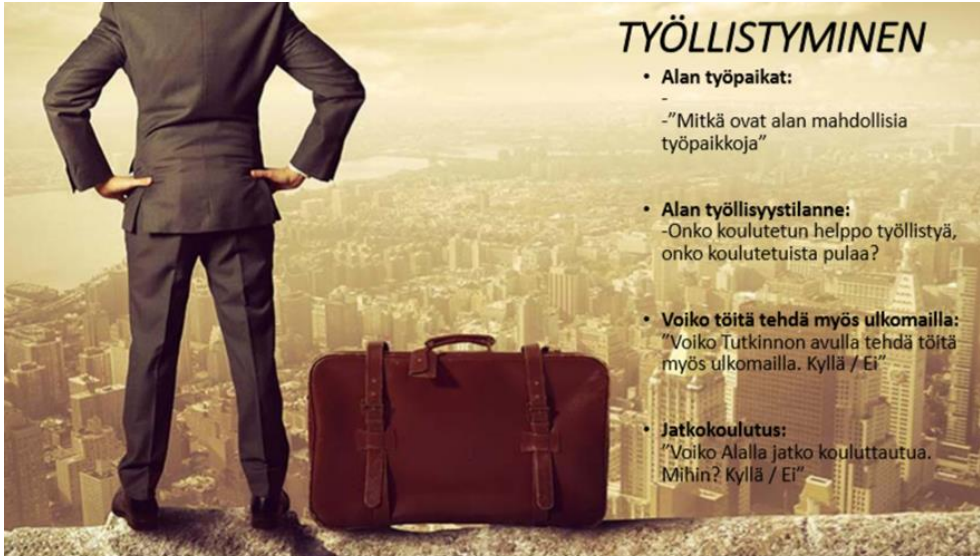
MITÄ ALAAN SISÄLTYY

- **Työtehtävät:**
"mitä alalla tehdään"
- **Opiskelu alalla:**
"Minkälaista opiskelu on? Painottuuko ala tekemiseen, teoriaan vai näiden yhdistelmään"
- **Mitä opit tällä alalla:**
"mitä konkreettisia asioita ammatissa oppii"
- **Alalla suuntautuminen:**
"Onko alalla mahdollista erikoistua tai suuntautua moniin eri tehtäviin. Mihin?"
- **Alakohtaiset edut?:**
"Onko alalla selkeitä etuja, tasaiset työajat, vaihteleva työnkuva yms."

OPINTOJEN PITUUS

- **Opintojen kesto:**
"Kuinka kauan koulutus kestää"
- **Tutkinnon laajuus:**
"Tutkinnon laajuus opintopisteissä tai viikoissa"
- **Onko tutkinto mahdollista suorittaa muulla kielellä:**
"kyllä /ei"
- **Alalla nähdään hyväksi:**
-
"Helppo Lista asioista jotka tukevat opiskelijaa, kuten paineensietokyky, omatoimisuus yms"
- **Mahdolliset opintojen kautta saadut lisähyödyt:***
"jos alalta on mahdollisuus saada lisähyötyä, kuten hygieniapassi tai ajokortin eri luokkia yms"

TYÖLLISTYMINEN

- **Alan työpaikat:**
- "Mitkä ovat alan mahdollisia työpaikkoja?"
- **Alan työllisyystilanne:**
- Onko koulutetun helppo työllistyä, onko koulutetuista pulaa?
- **Voiko töitä tehdä myös ulkomailla:**
"Voiko Tutkinnon avulla tehdä töitä myös ulkomailla. Kyllä / Ei"
- **Jatkokoulutus:**
"Voiko Alalla jatko koulutustua. Mihin? Kyllä / Ei"

Extra Dia*

"Tähän voi linkata koulun omaa materiaalia tai vaikka esittelyvideon omasta alasta. Jos ylimääräistä materiaalia ei ole, voi dian poistaa"

OMIA KOKEMUKSIA

- ” Lyhyt yhteenveto tai kokemus yhdeltä tai useammalta esittelijältä”

(Esimerkiksi)

”Olen opiskellut alaa x nyt 2,5 vuotta. Koen, että olen saanut tehdä paljon asioita itsenäisesti ja oppimistani on auttanut lukuisat käytännön tunnit”

-Matti Meikäläinen

- ”Koen, että opiskelu on ollut helppoa ja luontevaa, varsinkin kun opettajat ottavat kaikki yksilöllisesti huomioon”

-Maija Marjaketo

YHTYSTIEDOT

- **Koulun nettisivu:** ”lisää puuttuva tieto”
- **Koulun sähköposti:** ”lisää puuttuva tieto”
- **Koulun puhelinnumero:** ”lisää puuttuva tieto”
- **Koulun osoite:** ”lisää puuttuva tieto”

Liite 3. Palautelomake.

						
Yleisiä tietoja						
Hankkeen nimi:	Maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten jatkokoulutukseen ja opintopolkuihin liittyvän tietoisuuden lisääminen / Opinnäytetyö				Päivämäärä: __. __.2020	
Haastattelija:	████████████████████					
Yleistä						
<p>Kiitos osallistumisestasi opinto-ohjauksen tunnilla järjestettyyn toiminnalliseen päivään. Mieliteesi on tärkeä ja sen avulla pystyn arvioimaan järjestettyä päivää ja sen sisältöä. Pyydän seuraavaksi täyttämään alla olevan palautelomakkeen.</p>						
Hakijan arviointi						
	Täysin eri mieltä (1)	Eri mieltä (2)	Lähes samaa mieltä (3)	Samaa mieltä (4)	Täysin samaa mieltä (5)	
Olitko tyytyväinen tähän päivään?	☐	☐	☐	☐	☐	
Koetko että päivästä oli sinulle hyötyä?	☐	☐	☐	☐	☐	
Oliko päivän aikana annettu informaatio selkeää?	☐	☐	☐	☐	☐	
Oliko päivän aikana annettu informaatio hyödyllistä?	☐	☐	☐	☐	☐	
Koetko oppineesi jotain uutta?	☐	☐	☐	☐	☐	
Koetko, että tilaisuus oli sopivan pituinen?	☐	☐	☐	☐	☐	
Haluaisitko jatkossa lisää samankaltaista ohjausta?	☐	☐	☐	☐	☐	
<p><i>Tässä palautelomakkeessa pyritään kartoittamaan osallistujien kokemuksia ja tyytyväisyyttä, toiminnalliseen päivään liittyen. Annettuja tietoja käytetään hyväksi vain tämän opinnäytetyön tuloksellisuuden arvioinnissa. Kaikki vastaukset annetaan ja käsitellään täysin anonymisti. Annetut sähköiset vastaukset säilytetään turvalla verkkolevyllä asianmukaisesti ja niitä ei luovuteta eteenpäin kaupallisessa tarkoituksessa. Yksittäisiä vastauksia ei pysty johtamaan takaisin alkuperäiseen vastaajaan. Kaikki palautetut vastaukset tuhoaan tietojenkäsittelyn jälkeen.</i></p>						
Saako anonymisti antamiani vastauksia käyttää opinnäytetyön arvioinnissa.						
	Kyllä		Ei			
	☐			☐		